

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سوالات

شماره تلفن: ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

سال پنجم - شماره ۱۲۵۷

صفحه ۴۳۸۸

۱ شنبه ۲۲ خرداد ماه ۱۳۲۸

میر: سید محمد هاشمی

دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۳۷۱۴

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

صورت مشروح مذاکرات صد و هفتاد و یکمین

جلسه دوره پانزدهم از صفحه ۱ تا ۶

۲ - آگهی های رسمی

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۷۱

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه نوزدهم خرداد ماه ۱۳۲۸

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مشروح مجلس.
- ۲ - بیانات قبل از دستور سه نفر از نمایندگان.
- ۳ - بقیه مذاکره در لایحه اصلاح قانون انتخابات.
- ۴ - معرفی آقای نجومی به معاونت وزارت پست و تلگراف از طرف آقای نخست وزیر.
- ۵ - بقیه مذاکره در لایحه انتخابات.
- ۶ - موقع جلسه بعد - ختم جلسه.

مجلس ساعت نه و ربع صبح بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت مشروح مجلس

کردم عرض کردم باینکه کمیسیون کشور اکثریتش موافق بودند بالاخره پیشنهادی دولت و مذاکراتی هم شده است لیکن از نظر شروع کارت انتخاباتی دیدند در عمل ممکن است دچار اشکال شود و برای این دوره انتخابات تأخیر شود بنابراین اینطور پیشنهاد کردند و اگر دولت موفق میشود که البته کارت را تهیه میکند و شروع مینماید و اگر موفق نشد که باید برای دوره بعد بماند و اینطور گفته شده است در رادیو اینطور گفتند که بنده گفته ام موافقم و پیشنهادی بکنید با صورت مخالفی نیست. عرض میکنم بنده باید از نظر کمیسیون کشور دفاع کنم و کمیسیون کشور راجع باین تبصره پیشنهادی منطقی این بود.

رئیس - صورت مشروح که طبع شد این اظهارات آقای اصلاح میشود. آقای شهاب خسروانی

شهاب خسروانی - بنده یک تذکری داشتم

رئیس - نسبت بصورت جلسه نظری نیست؟
 دکتر معظمی - اجازه میفرمائید؟
 رئیس - بفرمائید.
 دکتر معظمی - در این قسمت اظهارات بنده در صفحه ۴۳۷۴ سطر ۳ نوشته شده است که «مدت تعیین کردند من بسیار موافقم» در صورتیکه من گفته بودم «من مخالفم» تمنی دارم مقرر بفرمائید اصلاح شود.

رئیس - اصلاح میشود آقای سزاوار.
 سزاوار - بطوریکه مکرر گفته شده البته صورت جلسه اگر بطور تفصیل نوشته میشود باید حاوی تمام جزئیات مطالب باشد و اگر هم بطور خلاصه است لااقل باید عبارت و مطلب را تمام نوشت و اگر بنا شود خبر را نوشت و مبتدایش را نوشت این درست نیست، بنده در رادیو راجع بان عرضی که اینجا

ضمن آن آئین نامه ای که وزارت معارف تقدیم کرده بود مجلات علمی و ادبیرا معاف کرده بود ...

رئیس - راجع بصورت جلسه است؟

شهاب خسروانی - بله، عرض کنم تذکری

بود راجع بصورت مجلس خواستم استدعا کنم که صاحبان مجله در هیئت رئیسه ...

رئیس - این مربوط بصورت جلسه نیست دیگر

نظری نسبت بصورت مجلس نیست؟ (گفته شد: خیر)

۴ - بیانات قبل از دستور سه نفر از نمایندگان

رئیس - چند نفر از آقایان تقاضای نطق قبل

از دستور کرده اند (عده ای از نمایندگان - دستور،

دستور) در این آئین نامه ذکر شده در صورت اهمیت

مطلب قبل از دستور آقایان میتوانند صحبت کنند.

آقای بهادری ولی باختصار بگوئید که وقت نگذرد

بهادری - بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان

محترم استحضار دارند وضعیت زندگی ساکنین

آذربایجان مخصوصاً طبقات زارع و کشاورزان بی نهایت

رقت آور بوده و در اثر خشکسالی و مواجهه با آفت

سیل و تگرگ محصول اغلب تقاط آن مخصوصاً

حوزه انتخابیه اینجناب سراب گرمورد خسارات جبران

ناپذیری برزاعین و کشاورزان وارد بلاوه در زمستان

تاریخی سال گذشته که شدت سرما و زیادی برف

و کولاک آن یکی از شکفتی های طبیعت بوده و تا

اردیبهشت ماه جاری نیز ادامه داشت دوچار قحطی

بی سابقه گردیده (صحیح است) عده زیادی از ساکنین

عین مذاکرات مشروح یکصد و هفتاد و یکمین جلسه از پانزدهمین دوره قانونگذاری

فراه از گرسنگی تلف حتی بواسطه نداشتن علوفه افنام و احشام خودشان را هم از دست داده ناچار به ترك خانه زندگی خودشان گشتند (صحیح است) و فلا در سکوچه و خیابانهای تهران بیکار و سرگردان میباشد .

مطابق تلگرافات متعددی کرسیده است اکثر فراه فاند جمعیت (صحیح است) و بواسطه نایمندان باران و نداشتن تخم جهت بندر بهاره امور زراعتی بکلی تعطیل و کشاورزان فراه با طرز بسیار اسف آوری زندگی مینمایند . چون تأثرات قلبی اجازه تشریح بیشتری را نسبت بوضعیت رفت آور زارعین فلک زده را نداده و علاوه راضی به تحریک تأثرات آقایان محترم نمی باشد بنا بر این از جناب آقای وزیر دارائی تمنا دارم که توجهی بوضعیت زارعین و ترمیم اوضاع و احوال اسف آور ساکنین، حوزه انتخابیه این جانب فرموده و دستور فرمایند هر چه زودتر مقداری غله بتوان مساعده در دسترس زارعین بگذارند که اقلا وسایل ارتزاق آنان فراهم و بیش از این دوچار عسرت و مذلّت نگردند و ضمناً با توجه بسوابق پیش نهاد قبلی اینجناب مبنی بر درخواست تأسیس شعبه بانک کشاورزی که مورد تصویب مجلس شورای ملی واقع ولی تا کنون اقدامی نفرموده اند و بدر نظر گرفتن وضعیت امروزه زارعین و خورده مالکین محل که تأسیس فوری شعبه بانک مورد بحث ضروری میباشد دستور فوری را نسبت بانجام امر در سراب و میانه صادر تا زارعین و خورده مالکین محل بتوانند با استقراض از بانک و استفاده از مزایای آن وسایل ادامه بندر و زندگی خودشان را فراهم و امیدوار باشند (صحیح است) و موضوع دیگری را که میخواستیم عرض آقایان برسانم خرابی وضعیت بهداشت و بهداری سراب و میانه میباشد این دو شهرستان که دارای صدها هزار جمعیت میباشد تا کنون کوچکترین توجهی نسبت بوضعیت بهداری آنجا نکرده مخصوصاً بهداری میانه اساساً فاقد سازمان اداری و تشکیلات ناقص فعلی آنهاست تحت اختیار بهداری راه آهن اداره میشود البته کارهایی که خورده آهن دارد و اخیراً هم که شروع بکار نموده است فرصتی برای انجام حوائج بیماران محلی نداشته و اهالی محل از این حیث بی نهایت در زحمت و نگران بوده اند از جناب آقای وزیر بهداری تمنی دارم توجه فوری را نسبت بترمیم وضعیت بهداری میانه مبذول و ضمن اعزام طبیب و دارو و سایر وسایل لازم دستور تشکیل بهداری مستقلی را در میانه صادر فرمایند و در ضمن توجهی ببیمارستان جدید سراب که از محل اعطائی ملوکانه ساختمان آن تکمیل شده است اجازه افتتاح آنرا صادر و باتکمیل نواقص بیمارستان موصوف از قبیل داروخانه و سایر احتیاجات مربوطه ساختمان باین بزرگی و عظمت را که نمونه از عواطف شاهانه است بیش از این در حالت بلا تکلیفی نگذارند و در عین حال حوائج ساکنین محل را که همه روزه با اینجناب مراجعه و با تشریح وضعیت اسف آور خودشان که در اثر نداشتن بهداشت کامل همه روزه چندین نفر از افراد و اطفال معصوم خودشان را از دست میدهند و درخواست اعزام طبیب و قابله دارند بر آورده نمائید . آقای وزیر بهداری بنده و جناب عالی وجداناً مسئول این وضعیت میباشیم باید هر چه زودتر باین جریانات خاتمه دادو

قسمتی از عرایضم مربوط براه آهن است آقایان محترم گواهی خواهند فرمود راه آهن ایران یکی از شاهکارهای بزرگ اعلیحضرت شاه فقید میباشد و باچه زحمات و صرف مبالغ هنگفتی اقدام بتأسیس آن شده است سزاوار نباشد که امروز خط میانه بتوان نداشتن آشیانه قطار مسافربری آن را تعطیل نمایند زیرا قطع نظر از اینکه موضوع صورت خوبی را در انتظار نخواهد داشت تعطیل قطار مسافربری بر ضرر وزیران کشور نیز تمام شده و معلوم نیست چرا و بچه علت جلو بهره برداری باین بزرگی را باین قبیل عناوین بگیرند اهالی میانه مرتباً از این جریان شکایت مینمایند باید جواب مردم را بدیم انتظار دارم جناب آقای وزیر راه اقدام فوری را در این باره مبذول و هر چه زودتر دستور دایر کردن قطار مورد نیاز اهالی میانه را صادر فرمایند تا موجهات آسودگی آنان فراهم و بر توجهات اولیای امور امیدوار گردند .

در خاتمه تذکرات خود را تکرار از جنابان آقایان وزیران دارائی - بهداری - راه نمائی اقدام فوری را نسبت بمراتب معروضه داشته و عرایض خورا خاتمه میدهم (احسن)

رئیس - آقای دکتر بقائی .

جلسه یکشنبه ۱۵ خرداد اینجناب بعنوان نطق قبل از دستور در جواب فرمایشات جناب آقای یمین اسفندیاری مطالبی عرض کردم که نا تمام ماند یعنی از طرف مقام ریاست قضیعی بعمل آمد و با اینکه اینجناب ده دقیقه بجای یک ربع صحبت کرده بودم و با اینکه همکار محترم جناب آقای مکی حق خود را با اینجناب مرحمت کرده بودند و طبق نص صریح آئیننامه جدید حق داشتم نیم ساعت صحبت کنم جناب آقای رئیس اینجناب را از ادامه گفتار محروم و خود ایشان چندین بار تکرار فرمودند و در صورت جلسه نیز منعکس گردیده است که بیانات و استدلال اینجناب ناقص و نا تمام مانده مع الوصف طی همان جلسه در طول چند دقیقه که اینجناب جلسه را ترک کرده بودم جناب آقای دکتر منوچهر خان اقبال وزیر هوشمند و وزیر کشور از طرف دولت بخود اجازه صحبت داده و مثل ضربت از قفا باینجناب توهیناتی وارد آوردند لذا اضطراراً اجازه میخوام با چند کلمه رفع توهین از خود بنمایم . بطوریکه در آنجلسه عرض کردم هدف استیضاح و اعتراضات اینجناب جلوگیری از تغییرات قانون اساسی و بدعت های نا شایسته ای بود و میتوانم بجزئیات و با اطلاع موقوف ادعا کنم که استیضاح من سبب تغییر کلی جریان مجلس مؤسسان گردید و بجای مواد و نکات دوازده گانه ای که در نظر بود فقط با آنچه با حزم و احتیاط بتصویب رسید و در حقیقت تأثیر زیادی در اوضاع ندارد اکتفا کردند و الا آقایان خوب میدانند که با همان روش مقتضی آن ای که نظامنامه داخلی مجلس مؤسسان حتی بدون قرائت بتصویب رسید ممکن بود هر چیزی را که بخواهند بتصویب برسانند جناب آقای یمین اسفندیاری در آخر تکذیب خود مثل همان اشخاص و دستگاهیکه ضمن استیضاح گفتم دست باسلحه زنگ زده تکفیر زده و با ایرازها ذات عظیم بشخصیت سیاسی اینجناب تلویحاً فرمودند که اینجناب ممکن است ندانسته آلت اغراض

و ملعبه سیاسی بیگانگان شده باشم - همه میدانند و اینجناب پیش از یکبار در پیشگاه ملت اعلام کردم که بهیچوجه من الوجوه آلت اغراض و ملعبه سیاسی هیچیک از سیاستهای خارجی اهم از شمالی و جنوبی شرقی و غربی و ماوراء بچار نیستم و نخواهم شد اکنون هم صراحتاً اعلام میکنم که در این مجلس حاضر بین من و جناب آقای یمین اسفندیاری اگر خدای نکرده يك کدام از ما دانسته یا ندانسته آلت اغراض و ملعبه سیاسی بیگانگان بشویم این من نیستم و السلام اما در جواب فرمایشات جناب آقای دکتر اقبال وزیر وزین کشور و الا اینجناب در جواب همکار پارلمانی خود جناب آقای یمین اسفندیاری عرایضی بعرض مجلس رسانیدم جای بسی تعجب است که جناب آقای وزیر کشور مداخله فرموده اند - ایشان اگر بلندگوی دولت هستند و اگر استطاعت فکری و دماغی داشتند شایسته بود همان هنگام مدافعات دولت از استیضاح جواب نکات و اعتراضات اساسی اینجناب را میدادند دولت خیلی مسائل را جواب ندادم موضوع ملاقات بوین - اسفندیاری هم یکی از آنها بود که هیچیک از جواب دهندگان جرئت وارد شدن در آن بحث را نکرد - حتی من اطلاع دارم که هیئت دولت این موضوع را برای خود نیز طرح ننمود تا تصدیقی اتخاذ نماید بنابر این ادعای جناب آقای دکتر اقبال وزیر کشور و تکذیب ایشان بنام دولت فضوله از طرف خود ایشان انجام شده است زیرا در صورتیکه دولت میخواست تکذیب نماید با قاعده این عمل در صلاحیت جناب آقای وزیر خارجه بوده جناب آقای دکتر اقبال ؟ اگر این تکذیبهای ضعیف و بی اساس کار خوبی است و عقل سلیم را قانع میکند بنده با کمال صراحت تکذیب میکنم تا بنده تکذیب حقیقی کدام است و تکذیب چه مزه دارد .

۲- در وهله دوم در صورتیکه جناب آقای دکتر اقبال ضمن اظهارات خودشان اقرار کرده اند که در آغاز جلسه نبوده اند و مبتدا و خبر عرایض مرانشیده اند و باوصف اینکه مقام ریاست دوسه بار اعلام فرمودند که مطالب و استدلال اینجناب بکلی ناقص و ناتمام مانده است بچه حق و منطقی جناب آقای دکتر منوچهر خان اقبال وارد معقولات شده (رئیس) - آقای دکتر بقائی این حرفها چیست ؟ ... با نزاکت بفرمائید و بخود اجازه جسارت و توهین باینجناب را داده اند اینجناب صراحتاً در پیشگاه مجلس شورای ملی و پیشگاه ملت ایران فریاد میزنم که عناصر هزار رو و مذنبیکه همیشه چاکر حکومت منصوب میشدند و مانند علف هرزه بهر طرف که باد میوزد خم میشوند صلاحیت اینگونه فضولیها و اهانتها را نسبت بشخصیت سیاسی اینجناب ندارند . جناب آقای دکتر اقبال فرمودند که « دکتر بقائی مأموریتی دارد که هر چند روز یکمرتبه بیاید و این مواد و نکات دوازده گانه ای که در نظر بود فقط با آنچه با حزم و احتیاط بتصویب رسید و در حقیقت تأثیر زیادی در اوضاع ندارد اکتفا کردند و الا آقایان خوب میدانند که با همان روش مقتضی آن ای که نظامنامه داخلی مجلس مؤسسان حتی بدون قرائت بتصویب رسید ممکن بود هر چیزی را که بخواهند بتصویب برسانند جناب آقای یمین اسفندیاری در آخر تکذیب خود مثل همان اشخاص و دستگاهیکه ضمن استیضاح گفتم دست باسلحه زنگ زده تکفیر زده و با ایرازها ذات عظیم بشخصیت سیاسی اینجناب تلویحاً فرمودند که اینجناب ممکن است ندانسته آلت اغراض

ادعائی خود را بر علیه من در مجلس ارائه ندهند گفتار و رویه ایشان مورد انزجار و تنفر اینجناب و ملت ایران میباشد ایشان يك بدعتی در تاریخ مشروطیت گذاشتند (حسین مکی - صحیح است) و آن این بود که از طرف دولت بجای دادن جواب استیضاح از نماینده مجلس استیضاح کردند. آقایان دولت باید جواب استیضاح بدهند اینک استیضاح بکنند متأسفانه صحبتهای گستاخانه ایشان در جواب استیضاح اجباراً بلا جواب ماند ولی حق این بود که ایشان برای جواب استیضاح اینجناب با سوابق و علاقه خاصیکه درنجاری دارند دروغته را بهتر بهم وصل میکردند ولی از این مطلب بگذریم زیرا این موضوع عاقبت خوشی ندارد و اینرا آقای آزاد بخوبی بخاطر دارند که بواسطه اشاره و توهین بصفت نجار سیلی آبداری در مجلس شوری به بناگوش مبارکشان اثبات کرده و اینجناب هم از ترس سیلی چیزی اضافه نخواهم گفت .

اما راجع بموضوعی که جناب آقای رئیس فرمودند توهین میکنم من خیلی متأسفم که وضعیت مجلس نسبت باوایل مجلس چقدر پس رفته و چه اندازه پائین رفته آقایان همگی بخاطر دارید که در اوایل مجلس یکی از وزرای شریف این مملکت در جواب یکی از نمایندگان در صورتیکه حق هم با آن وزیر بود يك جمله ای گفت ، گفت « کلمه حق برادها لیاطل » برای اینکه آقایان یادتان بیاید چه الم شنگه ای در این مجلس پیدا شد فحشش دادند و گفتند باید معذرت بخواهی گفتند توهین کرده ای و باید عذر بخواهی و حالا يك وزیر میآید میگوید من مدرک دارم و میآیم مدرک ارائه میدهم که این از مقامات خارجی دستور میگردد هیچکس هیچ چیز نمیکوید در هر صورت بنده اضافه میکنم که اگر شرافتی وجود داشته باشد ایجاب میکند که بیایند و من بسهم خودم اجازه میدهم که این مدارکی را که علیه من دارند در پشت همین تریبون مجلس بگویند چون من میدانم کسی را که حساب پاک است از محاسبه اش چه باك است ؟ ... من یقین دارم که هیچ مدرکی علیه من و خانواده ام و بستگانم نمیتواند ارائه بدهند و خطر بزرگ منم همین است که دهان من با این چیزها بسته نمیشود ولی در مقابل اگر مجلس اجازه بدهد آنظوری که تضییق شد من در زمان استیضاح تضییق نکنند من بیایم پشت این تریبون و آن چیزهایی را که میدانم بگویم . حالاً من دعوت میکنم کار ایشان بیایند و مدارک خودشان را بگویند و بعداً هم اگر آقایان صلاح دانستند بنده خواهم گفت و اگر هم ندانستند هیچ نخواهم گفت . يك موضوع دیگر هم خواستم از پیشگاه مجلس استدعا کنم این موضوع رفع يك بام و دو هوای اجرائی قوانین است ، يك قانون مطبوعاتی در این مجلس گذشته که چهارماه و چند روز از تصویب آن میگذرد و هنوز این قانون بمرحله اجرا در نیامده آقا من يك نماینده مجلس هستم نماینده اقلیت هستم طبق قانون اساسی میخوام افکار و عقاید خودم را منتشر کنم قانون هم هست میخوام روزنامه بنویسم اگر يك جای خلاف نوشتم میتوانم مرا محاکمه کنند ولی این مسامحه دولت هیچ قابل قبول نیست بنده از پیشگاه نمایندگان محترم تقاضا میکنم که قسمت اول لایحه را امروز جواب بدهند یعنی همان قسمت راجع بنمایندگان را اجازه بدهند همین امروز جواب

داده شود تا با زبیبینم وزارت فرهنگ چه سنگ دیگری جلوی پای ما میاندازد . موضوع دیگری هم که میخواستم عرض کنم در خلال استیضاح پیشنهاد کردم که يك نسخه ای از اعلامیه حقوق بشر که بتصویب مجلس هم رسیده نوشته شود و در اینجا نصب شود ولی آن عمل که انجام نشد و عملاً هم که ما با آن مخالفیم پس اعلامیه حقوق بشر لغو شده در این مملکت حال خواهش میکنم يك طرحی تهیه شود تا آن امضاهائی را که پای اعلامیه حقوق بشر کرده ایم آن امضاها را با خط بزنند برای اینکه همه ما آن پیشنهادها را امضا کرده ایم و در مملکتی که با آزادی و مشروطه و عدالت اجتماعی دشمنی میشود يك نماینده ای هم نمیتواند يك روزنامه ای منتشر کند

نورالدین امامی - آقای رئیس ماده ۱۰۰

آئین نامه را هم توجه بفرمائید . رئیس - این نطق قبل از دستور که تعیین شده چند دقیقه باید طول بکشد در ماده ۸۳ است در جلسه پیش آقای مکی حق تقدم داشته اند داده اند به آقای دکتر بقائی ایشان میتوانند بکریع صحبت کنند و بیش از آنهم نمیتوانستند چون بعد از آن نوبت دیگران است که باید صحبت کنند و ایشان حق خودشان را بشما دادند بنا بر این بیش از یک ربع نمیشود بشما اجازه داد و نسبت بشما تضییقی هم بعمل نیامده و از حق خودتان میتوانید استفاده کنید ماده ۸۳ قرائت میشود .

ماده ۸۳ - هر يك از نمایندگان که مطلب مهمی داشته باشد و بخواهد باستحضار مجلس برساند میتواند قبل از شروع بدستور و با آخر جلسه با اجازه رئیس و رعایت نوبت بعنوان نطق قبل از دستور و یا بعد از دستور مطلب خود را اظهار نماید مجموع این قبیل نطقها در يك جلسه بطور کلی نباید از یک ساعت تجاوز کند و در هر جلسه بیش از چهار نفر نمیتوانند (دکتر بقائی - یعنی کمتر میتواند) در اول یا آخر صحبت نمایند و هر کدام از دارندگان اجازه نطق میتوانند حق خود را بنطاق دیگری واگذار نمایند .

کشاوری صدر - من راجع باین توضیحی دارم .

رئیس - هیچ توضیحی ندارد آقای وزیر کشور وزیر کشور (آقای دکتر اقبال) - عرض کنم بنده خیلی متأسفم که وقت مجلس شورای ملی که باستی برتق و فتق امور برسد مخصوصاً در این اواخر که خاطر دولت متوجه یکمده از قوانین مفید است و در جزو دستور مجلس هم هست باید بتصویب برسد آقای دکتر بقائی سعی میکنند که دولت و اعضای دولت را وادار بکنند که بیایند اینجا چند دقیقه از وقت مجلس شورای ملی را بگیرند و خیلی ماهه تأسف بنده است ، آقای دکتر بقائی وقتی که دولت را استیضاح کردند در ضمن یکی از مواد استیضاحشان تذکر دادند که تشکیل مجلس مؤسسان باشاره و حتی با اجازه یکدولت خارجی انجام شده - اولاً آقای دکتر بقائی خوب بود قبل از اینکه تشریف میآوردید اینجا وظیفه اولیه و کالتتان را انجام میدادید و آن عبارت از مطالعه قانون اساسی بود در قانون اساسی وزراء در عین حالی که مسئول وزارتخانه خودشان هستند يك مسؤولیت مشترک ای هم دارند و هر روز و در هر آتی میتوانند در مجلس شورای ملی بنام دولت

اظهاراتی بکنند و بنام دولت یک چیز را تصدیق کنند یا تکذیب نمایند (دکتر بقائی - در صورتیکه دولت تصدیق کرده باشد) اگر بنده اجازه نداشتم از طرف دولت صحبت کنم مسلماً رئیس دولت از بنده استیضاح میکردند و این کار نشده است بنده بقوانین کاملاً آشنا هستم و محتاج هم نیستم که آقای دکتر بقائی بنده درس مراعات قانون را بدهند از این جهت خیلی متأسفم که مقام ریاست اجازه فرمودند که برخلاف یکی از مواد قانون اساسی که بخاطر ندارم یک نفر نماینده بعنوان اینکه مصون است بيك وزیر شده و بفرمان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی وزیر شده و مورد اعتماد مجلس شورای ملی بوده و خیال میکنم تا امروز هم که اینجا هستم هست (صحیح است) از اینجهت اجازه دادند بر خلاف قانون اساسی آقای دکتر بقائی بیایند بگویند فضوله از طرف دولت یا وارد معقولات (صحیح است) (دکتر بقائی - ولی این اهمیتی ندارد که جناب عالی بنده را جاسوس بدانند !!) اینجرف گفته شده ولی بنده اهمیتی نندادم باز هم تکرار میکنم برایشان حرجی نیست ولی چیزی را که باید توضیح بدهم اینست که آقای دکتر بقائی تصریح کردند در این استیضاحشان که دولت ایران وزیر خارجه اش را فرستاده است آنجا و با آقای بوین برای اینکه ملاقات کرده این را بنده جداً تکذیب کرده و میکنم و خواهم کرد (دکتر بقائی - چرا در جواب استیضاح نکردید ؟) حالا آقای دکتر بقائی این را قبول دارند یا ندارند بنده از طرف دولت شاهنشاهی ایران مأموریت دارم که در پیشگاه مجلس شورای ملی ملاقات آقای بوین با اسفندیاری را راجع بمجلس مؤسسان مخصوصاً و جداً تکذیب کنم حالا ایشان قبول دارند یا ندارند نمیدانم . اینکه در ضمن استیضاحشان هی اشاره کردند و بنده در جلسه پیش هم عرض کردم که آقای دکتر بقائی مأموریتی دارند بنده نکفتم از کجا ؟ و چه ؟ . . . که بهشان بر بخورد اینکه ایشان ممکن است در منزلشان بنشینند و با رفقای نزدیکشان يك نقشه و برنامه ای داشته باشند و بیایند هر روز اینجا و نمیدانم که چرا دستپاچه شدند و آمدند اینجا و وجدانشان ناراحت شد .

دکتر بقائی - اینها چیست که ایشان میگویند ؟

رئیس - همانطور که شما گفتید کفتم خارج از نزاکت نکوئید بدمم گفتید فضوله که من متوجه نشدم .

دکتر بقائی - من گفتم اگر مدرکی دارند بیاورند نشان بدهند بهر جهت وجدان من از اینجهت ناراحت نیست .

دکتر اقبال - بنده در آن جلسه اگر اشاره ای کردم که آقای دکتر مأموریتی دارند برای اینکه عرض میکنم استیضاحی بودند کردند و گفتند مجلس شورای ملی هم با يك اکثریت بی نظیری بدولت آقای ساعد رای اعتماد داد (صحیح است) آقای دکتر بقائی مخالف هستند باشند اکثریت مجلس است که حکومت و قضاوت میکند و ماتابع اکثریت هستیم هر چه او گفت ما اجرا میکنیم هر چه هم نکفت نمیکنیم از اینجهت آقای دکتر بقائی دوسه نفر رفقای دیگرشان هر چه میخوانند بگویند برای ما اثری ندارد ما تابع اکثریت هستیم هستیم تا روزیکه با اعتماد داشته باشند هستیم و روزی هم که با اعتماد نداشته باشند میرویم خانه مان می نشینیم . اینکه گفتم ایشان مأموریت دارند

برای این است که ایشان هر چند وقت یکبار به میانند پست این میز خطابه و این فرمایشات را میکنند و بنده نیدانم چطور تصادف میکنند با یک روز قبل یا یک روز بعدش که همین فرمایشات ایشان در یکی از رادیو های خارجی منعکس میشود بنده این را برای آقایان میخوانم، بنده اینها را مرتبط میدانم عقیده بنده است، چرا راجع بمذاکرات آقای دکتر طباطبائی در رادیو خارج تصادف نمیکند؟ چطور شد هر موقع که ایشان صحبت میکنند یکروز بعد یا قبلش که ایشان اینجا صحبت میکنند در آنجا منعکس میشود؟ این استخراج شده است و با این مدارکی که اینجا میخوانم... این را آقایان دانسته باشند حرفهایی را که میزنم بشرافتم اینجا قسم یاد میکنم که هیچ نوع غرض و مرضی با هیچکس ندارم آقایانی که باینده کار دارند و بنده را میشناسند میدانند که نظر بنده خیلی بالاتر از آنست که وارد این مشاجرات بچه گانه بشوم (دکتر بقائی - مرحله بچه گانه گذشته آقا) بنده وظیفه دارم که باین مملکت خدمت کنم و راجع باین قسمت از حرفهای آقای دکتر بقائی و رفقایش هم از میدان درنمیروم تنها راهی که مانده بنده را از میدان دربریند اینستکه بیاینده بنده را ترور کنند تا وقتیکه بنده هستم و تا وقتی که مورد اطمینان و اعتماد شخص بنده بندگان اعلیحضرت همایونی و مجلس شورای ملی هستم اینجا خدمت آقای دکتر بقائی خواهم بود ولو ایشان نخواهند. عرض کردم اینکه گفتیم که باهم تناسبی دارد (دکتر بقائی - بخوانید آقا چرا نمی خوانید؟) آقای دکتر بقائی ضمن استیضاحشان یک نامه سرگشاده ای با اعلیحضرت همایون شاهنشاهی عرض کرده اند بنده البته عقیده منم که هر فرد ایرانی بایستی در امور مملکت دخالت نکند استدلال نماید و عرایض خودش را هم بمقامات عالیہ بمقامات رسمی بگوید ولی بنده بهیچوجه من الوجوه موافق نیستم و دور از وطن پرستی میدانم که بیاینده در پست تریبون مجلس یک چیزهایی بگویند که این صحبتها باعث بهانه جوئی برای یک دولتهای خارجی یا یک رادیو های خارجی بشود که دائماً باستناد فرمایشات آقای دکتر بقائی بمملکت ما اهانت میکنند ملت ایران و مملکت ایران بهیچوجه من الوجوه محتاج قیم نیست و بهیچوجه من الوجوه بدیگران اجازه نمیدهد که در امور داخلی او دخالت کنند هیچ فردی از افراد این مملکت نبایستی حتی بهانه بدهد بدست یک رادیویی که بلند شود بنا فرمایشات آقای دکتر بقائی اهانت بکند حالا بنده بیانات رادیویی خارجی را میدهم خدمت آقای رئیس که جزو پرونده افتخارات آقای دکتر بقائی نیست شود در جزو آرشیم مجلس بماند که بدانند این حرفهایی که گفته میشود بیخودی گفته نمیشود (دکتر بقائی - قرائت هم فرمائید) میخوانم حالا عجله ای ندارم عرض کنم آنجائی که این مطالب رایض کرده اند اسم نیبرم ولی میدهم خدمت جناب آقای رئیس که هم خودشان وهم آقایان نمایندگان ملاحظه فرمایند و ضبط شود چون بنده مصالح کشور را بالاتر از این حرفها میدانم و از اینجهت بنده آن سرچشمه ای که این رایض کرده اسم نیبرم در شب ۲۸/۳/۱۴ یعنی درست ۵ روز پیش تر و شاید یکروز قبل از نطق آقای دکتر است (چون حافظه ام کاملاً یارائی نمیکند) ضمن حملاتی باوضاع و احوال مملکت اینطور مینویسد (برای توضیح اشاره میکنم

که با توجه بنامه سرگشاده دکتر بقائی که بشاه نوشته دامنه دخالت این فرمانفرمایی در مقیاس وسیعی دیده میشود که دکتر بقائی در این نامه خود از شاه تقاضا میکند بعواقب رژیم فاشیستی اسپانیا - آلمان ایتالیا و غیره شناسائی حاصل کند و مخصوصاً وضع فمائی را بطرفانه دردم نظر قراردود و خاطر نشان میسازد (یعنی آقای دکتر بقائی شاه) که مداخلات مقامات نظامی در امور دولتی و کشوری همیشه عواقب سوئی داشته و معاکمه اعضای حزب توده و اتحادیه هایکی از مظاهر این سیستم است دادگاه نظامی بر اساس مقررات و شرایط ترور معاکمه حزب تودرها انجام داده عرض کنم که آقای دکتر بقائی و سایر نمایندگان محترم در پست تریبون قسم یاد فرمودند که نسبت بشاه مملکت صدیق باشند والحمدلله همه آقایان هم هستند (صحیح است) ولی این نامه سرگشاده آقای دکتر بقائی بموجب همین مدرکی که من اینجا خواندم آقای دکتر بقائی وظیفه ای را که قانون اساسی بایشان محول کرده انجام نداده اند (حائری زادم - چرا؟) اجازه بدهید به چرایش هم میرسیم برای اینکه آقای دکتر بقائی باین مذاکراتی که بهیچوجه من الوجوه وارد نبود برای اینکه اکثریت مجلس شورای ملی رأی خودش را داد حال ممکن است نظر خود ایشان طور دیگری باشد چون ممکن است بنده هم اینجا نظری داشته باشم که کره زمین گرد نیست دنیا قبول نمیکند چون ثابت شده است از این جهت نظر خودشان بود و وارد نبود و چون وارد نبود این فرمایشاتی که فرمودند باعث شد که همه شب این رادیوها (توجه کنید جمع هم میگویی برای اینکه بدانید) به بزرگترین مقام مملکت ما جسارت میکنند و این از این آقا سرمشاه میگردد که اگر این فرمایشات را نمیکردند اینطور نمیشد (دکتر بقائی - پس من بآنها مأموریت داده ام نه آنها بمن) از اینجهت فرق نمیکند از یکطرف دیگر معاکمه حزب توده ایران و خیانت این حزب گمان میکنم بر آن اشخاص هم که وارد قضایا نبودند ثابت شده است (صحیح است) حالا آقای دکتر بقائی و رفقایشان و رادیویی گوینده این را بر اساس و شرایط ترور ببینند برای ماساژی است، همانطور که عرض کردم باز هم تکرار میکنم که بنده بنام یکفرمانفرمایی بنام یک نفر وزیر بهیچ دولت خارجی اجازه نمیدهم گذر کشور ما دخالت بکنند (آزاد - شیراز انگلیسها) میخواند انگلیس میخواند امریکا یا میخواند روس باشد بعقیده بنده هر کس که میخواند باشد (صحیح است) از اینجهت این فرمایشاتی که آقای دکتر کردند باعث چه شده است... باعث این شده است که تمام مقامات مملکتی ما بمقامات رسمی ما بشاه ما توهین کنند از اینجهت اینکه خیلی ساده است که چند روز پیش آقای دکتر بقائی یک حرفهایی میزنند و تک مضرابی میزنند و بعد این اوراق در میآید (دکتر بقائی - بیشتر تعارف میکردند که حالا باستناد حرفهای من فحش میدهند) یکی دیگر راجع بمجلس مؤسسان ایشان آمدند صحبتی کردند اولاً بجنباب آقای دکتر بقائی اینجا بنام دولت و بنام شرافتم بجنابعالی عرض کنم که بهیچوجه من الوجوه فرمایشات جنابعالی در پست تریبون مجلس شورای ملی کوچکترین اثری در تصمیمات قبلی و بعدی و بعدی مجلس مؤسسان نداشته است و نخواهد داشت از اینجهت که دیگر نگویند چون گفتیم تغییر دادند (دکتر بقائی - آنها که باید

بدانند میدانند) بهیچوجه من الوجوه غیر از همین موادی که در نظر بوده و آوردند و گفتند و کردند نظری در بین نبوده و نطق جنابعالی هم کوچکترین اثری نداشته است خودتان را گم نکنید جنابعالی یکسال و چندماه است که وارد سیاست این کشور شده اید (دکتر بقائی - شما خودتان را گم میکنید که اینطور بی ادبانه صحبت میکنید، دستتان را از جیب شلوارتان بکشید بیرون و صحبت کنید) اشخاص مهمتری در این مملکت هستند (زنک رئیس)

دکتر بقائی - ایشان باید مؤدب باشند

دکتر اقبال - منکه خیلی مؤدب حرف میزنم و دخالت در معقولات و فضولی و اینها نمیگویم و خیلی هم متأسفم که مقام ریاست مجلس بر خلاف قانون بشما اجازه دادند که صحبت کنید و شما هم برخلاف قانون اساسی که ذکر کرده و زرائعی که اینجا میآیند فرمان شاهو برای اعتماد مجلس است حق ندارید بعنوان اینکه مصون هستید بلند شوید و هر چه دلتان خواست بگوئید (دکتر بقائی - شما میتوانی؟) منکه جسارتی نکردم.

رئیس - آقا گوش بدهید همین کار شما هم برخلاف نظامنامه است بگذارید آدم بفهمد که چه گفته میشود.

دکتر اقبال - عرض کنم که باز ایشان راجع بمجلس مؤسسان صحبت کردند اینجا چند صفحه از گفتار رادیو خارجی است که میخوانم و میدهم بآقای رئیس در شب ۲۸/۳/۱۴ این رادیو خارجی تمام مقدمات ما توهین کرده و فرمایش ایشان آمدند اینجا یا روز قبلش بود میدانم صحبت کردند اینکه بنده گفتن ارتباط دارد بیخود که نگفتم و جسارتی هم نکرده ام ایشان اینجا یک فرمایشاتی میکنند و توهین میکنند باعضای دولت بنده اینجا گفتم و از مقام ریاست هم چون از ادات خصوصی دارم خدمتشان گله میکنم و اصلاً بعقیده بنده آنچیزی که اینجا گفته میشود و خوانده میشود باید ملاحظه فرمایند بعد که توهین شد دیگر چه فایده ای دارد.

رئیس - وقتی که معقولات گفته شد بنده نشنیدم.

دکتر اقبال - قبلش هم که فضوله گفته شد.

رئیس - بنده نشنیدم والا البته جلوگیری میگردم.

دکتر اقبال - بنده میدانم در کجای دنیا دیده شده که یک نماینده مجلس بعنوان اینکه من مصون بیاید پست تریبون یک وزیری که مورد اعتماد مجلس است، آقایان هست یا نیست؟ (نمایندگان - هست) آنوقت بیاید بگوید فضول من حرفی ندارم برای اینکه من طیبم و باز هم تکرار میکنم برایشان هیچ حرجی نیست.

دکتر بقائی - اینها که توهین نیست آقای رئیس - گفتیم با آنرا کت صحبت کنند.

دکتر بقائی - ایشان قلاً بمن گفتند که من بتحریر خارجی آمده ام هر که بن از این حرفها بزند من توی دهنش میزنم.

دکتر اقبال - بنده اینها را حال میدهم خدمت مقام ریاست که این را ضبط کنند در آرشیم مجلس

تا بعد ها بدانند یک وزیری میآید در پست تریبون مجلس با این مدارک صحبت میکند.

دکتر بقائی - عجب مدارکی مثل مدارک موقوفات ممانند.

حاذقی - حالا دیگر مجلس میتواند وارد دستور شود.

رئیس - آقای ملکپور فرمائید چون ایشان یک مطلب مهمی دارند، بشرطی که مختصر صحبت کنند.

ملکپور - بطوریکه آقایان نمایندگان محترم استحضار دارند در زمان اعلیحضرت قنبد کمکهای بزرگی بصنایع داخلی این کشور شد و در نتیجه کارخانجات ریستنگی و بافندگی وارد این مملکت شد ولی متأسفانه حالا در اثر ورود کالا های خارجی تنزلی در قیمت این قبیل کالاها روی داده وضع کارخانجات فعلی بقدری بد شده است که کارخانجاتی که بطور دستفای اداره میشوند اینها تعطیل شده اند و در کارخانجات موتوری هم اگر دولت توجه کاملی نکند منجر بتعطیل خواهد شد این کارخانجات دو سه تقاضا بیشتر ندارند که بنظر بنده انجام آنهم زیاد مشکل نیست و اگر دولت توجهی فرمایند این اشکال کار آنها رفع خواهد شد تقاضای آنها یکی اینست که دولت از صدور پنبه بخارچه جلوگیری کند و در عوض اجازه بدهد که ریسمان بخارج صادر کنند و در واقع همان پنبه است که بصورت ریسمان صادر میشود هم ارزی وارد مملکت میشود و هم اجرتی فایده کارخانجات میشود دیگر در موقع خرید پنبه آنها احتیاجی بقرضه ندارند که اگر بانک ملی بآنها قرضه ندهد آنها ناچار میشوند آن قرضه را از خارج بگیرند و فرع زیادتری باید بدهند و در نتیجه محصول آنها را گرانتر خواهد کرد و یکسادی بازار کمک خواهد کرد دوم کالاهائی در کشور وارد میشود که مشابه محصولات کارخانجات ماست این راهم از دولت تمنی میکنم که ورود کالاهای مشابه را ممنوع کنند تا اینها بتوانند بفعالیت خودشان ادامه بدهند.

۳ - بقیه مذاکره در لایحه اصلاح قانون انتخابات

رئیس - وارد دستور میشویم - آقای اردلان فرمائید.

اردلان - دستور امروز مجلس لایحه اصلاح قانون انتخابات است بنده بنام مخالف با گزارش کمیسیون کشور در اینجا مطالبی را عرض آقایان نمایندگان محترم میرسانم کمیسیون کشور این نظریه را که دولت جناب آقای ساعد بیرونی از بنات ملوکانه بمجلس تقدیم داشتند با یک ظاهری که آراسته بود بکلی دیگرگون کرد و آن منظور اصلی را از بین برده یعنی منظور اصلی که در لایحه تقدیمی دولت این بود که اشخاص با سواد بتوانند رأی بدهند کمیسیون کشور یک موضوع کارت الکترا را در او اضافه کرد و در حقیقت با ظاهری آراسته اصل موضوع از بین رفته (صحیح است) باین اعطای بنده مخالف با این موضوع هستم و دلایل خودم را بعرض آقایان محترم خواهم رسانید لیکن چند کلمه لازم است قلاً بطور خلاصه بعرض نمایندگان برسانم و مخصوصاً از جناب آقای وزیر کشور استدعا میکنم چون موضوع این لایحه

مربوط بایشان است بعرض بنده توجه فرمایند بنده در جلسه گذشته عرض کردم باز هم تکرار میکنم که تنها تدوین قانون از طرف مجلس شورای ملی کافی نیست بلکه دولتهای وقت باید ایمان و عقیده واقعی باجرائی آن داشته باشند و در خانه بنده مثال زدم در قانون انتخابات نوشته شده است که اگر یک وکیل اعتبار نامه اش رد شد یا بدوزارت کشور دستور تجدید انتخابات را بدهد معهذا مامی بینیم که دوسال است انتخابات لاهیجان شروع نشده خلاصه دولت باید ایمان باجرائی قانون داشته باشد و الا هر چه را کدر این مجلس با خون دل تنظیم و تدوین کنیم بی اثر و بی حاصل است در این قانونی که آلان جزو دستور مجلس شورای ملی است نوشته شده است که وزارت کشور در تمام ایران انتخابات را در یکروز شروع خواهد کرد همه آقایان میدانند که این بسیار نظر خوبی است که در تمام مملکت انتخابات در روز واحد شروع شود اما ملاحظه فرمائید که اگر یک دولتی عقیده و ایمانی باجرائی قانون نداشته باشد در یک نقطه ای از مملکت وضعیتی بوجود میآورد که نتوان در آنجا انتخابات را شروع کرد آنوقت ممکن است بگویند که چون من نمیتوانم انتخابات ایران را در یکروز شروع کنم باید تأمل بکنم که وضعیت عادی در آن حوزه بوجود بیاید و این را ممکن است مستمسکی قرار دهد و انتخابات را بتعویق بیندازد بنا بر این اصل قضیه حسن نیت و ایمان و عقیده ای است که دولت باید باجرائی قوانین داشته باشد من امید وارم که دولت جناب آقای ساعد که کمال ایمان و عقیده را بایشان دارم و وزیر محترم کشور ایشان ایمان و عقیده کاملی باجرائی قانون داشته و خواهند داشت در قانون انتخابات نوشته است که روزاول ۳ ماه بآخر دوره مانده هر دوره ای باید انتخابات دوره بعد شروع شود روز ششم اردی بهشت ماه سه ماه داشتیم بآخر دوره با نوزدهم امرو ۱۹ خرداد ماه است هنوز هیچیک از حوزه های انتخابیه ایران انجمن نظارت انتخابات را دعوت نکرده است در صورتیکه در قانون یک امر صریحی است آقایان نمایندگان محترم اطلاع دارند که یک لایحه ای دولت بمجلس داد راجع بکلیف رسانندگان این شور اولش هم در مجلس تصویب شد الان در کمیسیون دادگستری است اگر امروز در شهر طهران یک تاکسی یک نفر را زیر بگیرد آیا ممکن است دستگاه دولت آنرا تعقیب نکند بعنوان اینکه تکلیف این لایحه هنوز در مجلس شورای ملی تعیین نشده این اصولاً صحیح نیست هر وقت یک قانونی نقض کرد یک قانون ماقبل را البته آن قانون نقض شده است و بایستی قانون جدیدی کام بر آن بشود و الا ممکن است خیلی از قوانین جزء دستور مجلس شورای ملی واقع بشود ولی تصویب نشود و مادام که تصویب نشده قانون اولیه بقوت خودش باقی است بنا بر این در درجه اول چیزی که مهم است باز هم تکرار میکنم آن ایمان و عقیده دولتهای وقت است باجرائی قانون بنده امیدوارم که لطف خداوندی شامل کشور ما ایران شده است که این لایحه جدید موجب شده است که انتخابات ما قدری بتأخیر بیفتد برای اینکه این منظور اساسی کما در نظر داریم انشاء الله اجرا کنیم و این لایحه

بصوبه مجلس شورای ملی برسد و این منظور اساسی عبارت از این است که با اشخاص باسواد حق انحصار رأی دادن را بدهیم یعنی ما نمیگوئیم از هیچ یک از افراد این مملکت حق رأی را سلب میکنیم ولی کسی را میگوئیم میتواند رأی بدهد که بتواند بخواند و بنویسد یعنی قوه مبزه داشته باشد وقتی قلم در دست گرفت میدانم چه شخصی صلاحیت نمایندگی مجلس شورای ملی را دارد (مکرم - راه کنترلش چیست؟) این را عرض میکنم وقتی شخصی توانست بنویسد او حق انتخاب کردن دارد این عقیده بنده است عقیده اشخاصی است که طرفدار لایحه دولت هستند و مخالف این گزارش کمیسیون کشور میباشد البته بنده باید عرض کنم که در دوران مشروطیت ما یک اشخاص شرافتمندی اشخاص علاقه مند باین مملکت بدست همان اشخاص بیسواد باین مجلس مقدس شورای ملی راه پیدا کرده اند آلان هم هستند همه مردمان شریف و مردمان با حیثیتی هستند و کمال علاقه باین مملکت را دارند در این هیچ تردیدی نیست ولی غرض بنده این نیکه است تمنی میکنم آقایان اعضاء محترم کمیسیون کشور و اشخاصی که طرفدار این گزارش کمیسیون کشور هستند باین عرض من توجه فرمایند که چه اشخاصی توانستند در این مکان مقدس مجلس شورای ملی راه پیدا بکنند و باین مملکت خیانت بکنند همان اشخاصی بودند که اعتبار نامه خودشان را توانستند بوسیله همین اشخاص بیسواد بدست آورند اگر اکثریت این توده عظیم بی سواد بآنها رأی ندهد اعتبار نامه ندهد و بآنها رأی ندهد محال بود که آنها بتوانند در این مجلس شورای ملی حضور پیدا کنند و بکمک همان بیسواد ها بود که آنها آمدند در مجلس شورای ملی و آقایان نمایندگان محترم بخاطر میآوردند که در دوره چهاردهم وضعیت ناخوار آذربایجان را وجود آوردند و صحبت لایحه تفرقه و تجزیه ایران را میکردند این اشخاص چطور بمجلس شورای ملی آمدند اشخاص باسواد مملکت که در اقلیت بودند (ملک مدنی - دولت آنها را آورد آقای اردلان، دولت جمع کرد کارخانجات را آورد در مجلس وکیل را کتک زدند) بنده خودم در شهر طهران یک عده کارگر بیسواد را که هیچ اطلاعی از هیچ جا نداشت دیدم یک تابلویی بعرض تمام خیابان در دست داشتند که نوشته بود مرده باد فرانکو آیا این اشخاص سواد داشتند اطلاع داشتند همین اشخاص که یک ورقه سفیدی بنظر نا چیز در دست گرفته و در صندوق آراء انتخابات انداختند آنها اکثریت را بردند و راه را باز کردند برای اینکه این اشخاص در مجلس شورای ملی راه پیدا کنند (صحیح است) اگر کمک این اشخاص بی سواد نبود اگر رأی آنها نبود چطور ممکن بود اینها بمجلس شورای ملی بیایند بنده امروز میگویم چندین مرتبه هم در مجلس شورای ملی عرض کرده ام که ما باید از واقعه آذربایجان درس عبرت بگیریم واقعه آذربایجان همیشه باید در نظر ما مجسم باشد (صحیح است) چه اشخاصی واقعه آذربایجان را بوجود آوردند؟ همان اشخاصی بودند که آراء خودشان را و اعتبار نامه شان را بوسیله همین اشخاص بیسواد بدست آوردند بنده در دوره چهاردهم خودم وکیل مجلس بودم بیرونده انتخاباتی همان اشخاصی که باین مملکت خیانت کردند خیانت آنها در مجلس و در خارج مجلس ظاهر و

هویدا بود (نبوی - کسی بآنها رأی نداد) آنها يك مشت مردمی که هیچگونه سواد نداشتند اطلاع نداشتند این حربه برنده رأی که بظاهر يكورق سفید کوچکی بود از آنها گرفتند در صندوق آراهانداختند و مجلس شورای ملی آمدند و همان کارگرا را هم خورد کردند اصلا نه اینکه در وضع آنها بهبودی حاصل نکردند درصدد بودند که آنها را بسواد و بی اطلاع نگاه دارند (صحیح است) برای اینکه آن استفاده ای که میخواستند ببردند بیرون امروز ما میخواهیم در مملکت ایران يك تحولی بوجود بیاوریم میخواهیم بگوئیم اشخاص در مملکت ایران باید مقدرات مملکت را در دست بگیرند که بفهمند قوه میزبه داشته باشند سواد داشته باشند بتوانند بنویسند و بهیچوجه من الوجوه ما از هیچکس سلب نیکنیم حق رأی دادن را ما میگوئیم که تو برو درس بخوان سواد پیدا کن همینقدر که تشخیص دادی کی برای نمایندگی مجلس خوب است بنویس در صندوق رأی بریز (شهاب خسروانی - سال دیگر بهتر میشوند) و بنده باز هم عرض میکنم همان اشخاص بسواد هم يك اشخاص شرافتمند و بلند همت خوبی را باین مجلس فرستادند ولی اشخاص بد اشخاص فاسد اشخاصی که باین مملکت خیانت کردند بوسیله نادانی و جهل همانها توانستند باین مجلس راه پیدا کنند ما امروز که میخواهیم تحول ایجاد بکنیم حالا بنده یقین دارم

آشتیانی زاده - مالیات هم نخواهند داد بسواد ها رئیس - آقایان گوش بدهید بگذارید ناطق قرض را بزنند.

اردلان - بنده کاملاً متقدم هستم اشخاص طرف اعتدال مردم این مملکت هستند که مملکت آنها را اشخاص خوبی شناخته و خدمتگزار این مملکت بوده اند بهیچوجه نباید نگران باشند درب مجلس شورای ملی همیشه بروی آنها باز خواهد بود منتهی با تفاوت این که اگر بابک اعتبار نامه ۵۰ هزار رأی آمده اند مجلس بعد از این با يك اعتبار نامه پنج هزار رأی خواهند آمد اعتبار نامه حقیقی و صحیح بطوریکه آن اشخاص شرافتمند بازم در مجلس شورای ملی خواهند بود (صحیح است) و بهیچوجه نباید آنها نگران باشند چون خدمت باین مملکت کرده اند منتهاش يك اشخاصی بآنها رأی خواهند داد که قوه میزبه داشته باشند حرف ما امروز این است (صحیح است) یکی از آقایان نمایندگان جناب آقای فرامرزی در تأیید همین نظری که بنده اینجا عرض کردم استدلال خیلی خوبی داشتند میفرمودند چرا در قانون انتخابات نظامیان و سربازان را از حق انتخاب کردن محروم کرده اند برای اینکه مطیع صرف هستند و اطلاعی ندارند وقتی فرمانده آنها گفت برو فلان کار را بکن خواهند کرد. این اشخاص بی سواد هم همان حکم را دارند البته وقتی سواد پیدا کردند هیچ مانعی ندارد که در انتخابات شرکت کنند کمیسیون کشور در اینجا کمال بی لطفی را کرده است که باید کارت الکترا ل تنظیم کنند این امر محال است اگر بخواهید این عمل را بکنید در دوره ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ هم میسر و مقرو نیست بعضی از آقایان نمایندگان شاید توجه ندارند کارت الکترا ل چیست؟ سکا رت الکترا ل کارتی است که باید وزارت کشور از کلیه افراد این مملکت تهیه بکنند که اولاً این آدم زنده است

است فراهم میباشد دولت در این انتخابات دوره شانزدهم مطابق همان لایحه تقدیمی خودش عمل کند منتهی بجای کارت انتخاباتی با ارائه ورقه شناسنامه برای منتخبین ورأی دهنده در همان شهر انجمن نظارت با کمال آزادی عمل رأی خودش را مینویسد و بصندوق میبرد (صد در زادم بنده بهمین نحو پیشنهاد کردم) استدلالهایی که بعضی آقایان میکنند بنظر ما تا حدی مغالطه آمیز است چرا؟ برای اینکه اولاً بگویند سبب میشود که حق يك عده از افراد مملکت سلب میشود چنین چیزی نیست دولت در این لایحه که بمجلس تقدیم کرده تکفته است که يك طبقه معین رأی بدهند بلکه گفته است که رأی دهنده بیاید در انجمن نظارت و آرای خود را مینویسد و بصندوق میاندازد حالا هر بیسوادی با آن متدهای خیلی سریعی که امروز برای تحصیل سواد در مملکت فراهم است برود تحصیل سواد باندازه خواندن و نوشتن پیدا کند و بداند که چه مینویسد و کی را انتخاب میکند مغالطه دیگر این است که میگویند اکثریت افراد ملت بیسوادند اینهم مورد تصدیق ما نیست برای اینکه ما آمار داریم برای اینکه ما در حدود سالی بیش از يك میلیون دانشجو و دانش آموز در مدارس ما مشغول تحصیل هستند سالیانه عده زیادی فارغ التحصیل داریم که میتوان بعد از اجرای این قانون باین نتیجه رسید ۱۰۰۰ سالی يك میلیون هم فارغ التحصیل میشوند ولی ازین يك میلیون عده زیادی از روی این صندلیها فارغ التحصیل میشوند و بجای آنها دانش آموز جدید می آید نتیجه خواهیم دید که عده زیادی در همین حوزه های انتخابیه هستند که بسوادند ولی تا کنون مداخله در انتخابات کمتر میکردند زیرا میدیدند که آراء آنها مستهلك است و میدیدند در قبال اوراق افراد بسواد که آنها نمیدانستند برای چه و بچه منظوری بای صندوق آنها راه میدادند اینهم بعد خواهند دانست که به کی رأی میدهند و برای چه و کیل انتخاب میکنند. ایراد دیگری که میتوان جواب داد اینست که این منطق صحیح نیست که میگویند حق يك عده ای سلب میشود برای اینکه این اشخاص بسواد تا کنون هم از این حق استفاده نمیکنند. ما میدانیم که کسیکه سواد ندارد نمیتواند چیزی بنویسد و بخواند ولو هم معنی انتخابات و تعیین و کیل مجلس شورای ملی و حق حاکمیت ملت بر خودش و همه اینها را برایش گفته باشند و نمیدانند باز دست آخر ناچار است که برود پیش با سواد که برای من بنویس آنوقت آن شخص با سواد میگیرد و بجای آقای نجومی مینویسد آقای دکتر طاهری (خنده نمایندگان) بالاخره آن بسواد رأی خودش را بصندوق نمی اندازد رأی آن با سواد را در صندوق می اندازد پس اجازه بدهید که انتخاب کردن فعلاً بدست همان دسته بسواد باشد و دیگر ساختگی و مصنوعی در کار نباشد که بگوئیم فلانکس منتخب ۲۵ هزار نفر است و حال آنکه ۱۲ هزار و پانصد نفر از این بیست و پنج هزار نفر بسواد بوده اند و بی اطلاع بوده اند و رأی آنها بدست دیگران نوشته شده است بگذاریم همان ۱۲ هزار و پانصد نفر با اراده با تشخیص صحیح با نیت واقعی بیایند و رأیشان را در صندوق بریزند بنا بر این من امیدوار هستم با این مقدماتی که فراهم شده و با این در حقیقت علاقه مندی که افکار عامه نسبت باین موضوع دارد چنانکه می بینیم در جراید

بفرمایند چهل و چند سال است که اینطور انتخاب کرده ایم وضع مملکت ما اینست که بیسبب شارب ایدنا بیاید برای يك دوره هم که شده این نظر مارا قبول بفرمائید امیدوارم که تحول عظیمی در مملکت ما ازین حیث بوجود آید.

رئیس - آقای حاذقی موافقت میکنید؟ بفرمائید.
حاذقی - موافقت من با قانون اصلاح انتخابات که دولت تقدیم کرد از چند لحاظ است لحاظ اول همه آقایان نمایندگان محترم متوجه هستند که مشروطیت ما جوان و ملت ایران مراحل اولیه استفاده از مشروطیت را دارد طی میکند بنابراین ایجاد میکرد بعد از تجربه های متعددی که در ضمن عمل مشهود شد يك اصلاحاتی در مواد قانون انتخابات بعمل بیاید نظردوم بر این بود که همیشه لزوم این اصلاح در قانون انتخابات از ناحیه مجلس شورای ملی تذکر داده میشد و در دوره های گذشته نمایندگان مجلس آنهاستیکه مخصوصاً بیشتر علاقه مند بودند بشیبه پایهای مشروطیت و حق حاکمیت ملت بر ملت مکرر بر مکرر ابرام میکردند که موادی که الان در قانون فعلی موجود است و موجب سوء استفاده و سوء استعمال میشود و وسایل مداخلات نامشروع در آراء ملت میشود آنها را اصلاح بکنند و دولتهای وقت کمتر توجه میکردند ولی حالا جای بسیار خوشوقتی است که اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در ضمن بیانات مکرری که فرمودند این نکته را خاطر نشان ساختند که ملت بایستی نماینده های حقیقی خودش را بمجلس بفرستد و نماینده های مجلس بایستی مستقیماً و بلا واسطه منتخب افراد رأی ده مملکت باشند دولت هم تأسی کرده و این لایحه اصلاح قانون انتخابات را بمجلس داده و من فرصت را مقتضی میدانم که بنام قاطبه روشنفکر های حقیقی مملکت و اشخاص علاقه مند بشیبه از دولت جناب آقای ساعد که مقدم بردادن این لایحه اصلاحی بمجلس شورای ملی شده اند اظهار تشکر بکنم زیرا همانطوریکه عرض شد تا کنون دولتها هیچوقت برای اینکار مقدم نشده بودند تمام تذکراتی هم که داده میشد اقداماتی هم که شده بود در جاهایی هم که نوشته بودند همه بلا نتیجه مانده بود و این اقدامی که دولت حقیرست و علاقه مند ب حفظ حقوق ملت بعمل آورده است همانطور که ما بیک اقدامات خلاف انتظار وقتی می بینیم تذکر میدهم اینجا هم وظیفه نمایندگان مجلس است که از این عمل دولت اظهار تشکر بکنند لحاظ دیگر اینست که این لایحه در کمیسیون کشور در جلسات متعددی مطرح شده است و مواد آن یکی یکی مورد بحث و مذاکره شد و بطور کلی آنچه که تدقیق و بحث بود در کمیسیون بعمل آمده است شایسته است که موضوع بخصوصیکه در این شماره های اخیر روزنامه اطلاعات هم راجع بان بحث شده بود و امروز هم همکار محترم آقای اردلان تذکر راجع بان فرمودند نسبت بسایر مواد آن اکثریت قاطع آقایان نمایندگان محترم با آن موافق هستند (شهاب خسروانی - اصل موضوع اینست)

و نسبت باین موضوع هم بطوری که من از آقایان نمایندگان استعلام کردم اکثریت آقایان با نظر دولت موافق هستند (صحیح است) و معتقد هستند اگر چنانچه انجام عمل توزیع کارت الکترا ل و نیت اسامی حائزین شرایط رأی دهنده در هر نقطه در این دوره شانزدهم که فرصت الان تنگ است و در شرف فوت شدن

است فراموشی در این انتخابات دوره شانزدهم مطابق همان لایحه تقدیمی خودش عمل کند منتهی بجای کارت انتخاباتی با ارائه ورقه شناسنامه برای منتخبین ورأی دهنده در همان شهر انجمن نظارت با کمال آزادی عمل رأی خودش را مینویسد و بصندوق میبرد (صد در زادم بنده بهمین نحو پیشنهاد کردم) استدلالهایی که بعضی آقایان میکنند بنظر ما تا حدی مغالطه آمیز است چرا؟ برای اینکه اولاً بگویند سبب میشود که حق يك عده از افراد مملکت سلب میشود چنین چیزی نیست دولت در این لایحه که بمجلس تقدیم کرده تکفته است که يك طبقه معین رأی بدهند بلکه گفته است که رأی دهنده بیاید در انجمن نظارت و آرای خود را مینویسد و بصندوق میاندازد حالا هر بیسوادی با آن متدهای خیلی سریعی که امروز برای تحصیل سواد در مملکت فراهم است برود تحصیل سواد باندازه خواندن و نوشتن پیدا کند و بداند که چه مینویسد و کی را انتخاب میکند مغالطه دیگر این است که میگویند اکثریت افراد ملت بیسوادند اینهم مورد تصدیق ما نیست برای اینکه ما آمار داریم برای اینکه ما در حدود سالی بیش از يك میلیون دانشجو و دانش آموز در مدارس ما مشغول تحصیل هستند سالیانه عده زیادی فارغ التحصیل داریم که میتوان بعد از اجرای این قانون باین نتیجه رسید ۱۰۰۰ سالی يك میلیون هم فارغ التحصیل میشوند ولی ازین يك میلیون عده زیادی از روی این صندلیها فارغ التحصیل میشوند و بجای آنها دانش آموز جدید می آید نتیجه خواهیم دید که عده زیادی در همین حوزه های انتخابیه هستند که بسوادند ولی تا کنون مداخله در انتخابات کمتر میکردند زیرا میدیدند که آراء آنها مستهلك است و میدیدند در قبال اوراق افراد بسواد که آنها نمیدانستند برای چه و بچه منظوری بای صندوق آنها راه میدادند اینهم بعد خواهند دانست که به کی رأی میدهند و برای چه و کیل انتخاب میکنند. ایراد دیگری که میتوان جواب داد اینست که این منطق صحیح نیست که میگویند حق يك عده ای سلب میشود برای اینکه این اشخاص بسواد تا کنون هم از این حق استفاده نمیکنند. ما میدانیم که کسیکه سواد ندارد نمیتواند چیزی بنویسد و بخواند ولو هم معنی انتخابات و تعیین و کیل مجلس شورای ملی و حق حاکمیت ملت بر خودش و همه اینها را برایش گفته باشند و نمیدانند باز دست آخر ناچار است که برود پیش با سواد که برای من بنویس آنوقت آن شخص با سواد میگیرد و بجای آقای نجومی مینویسد آقای دکتر طاهری (خنده نمایندگان) بالاخره آن بسواد رأی خودش را بصندوق نمی اندازد رأی آن با سواد را در صندوق می اندازد پس اجازه بدهید که انتخاب کردن فعلاً بدست همان دسته بسواد باشد و دیگر ساختگی و مصنوعی در کار نباشد که بگوئیم فلانکس منتخب ۲۵ هزار نفر است و حال آنکه ۱۲ هزار و پانصد نفر از این بیست و پنج هزار نفر بسواد بوده اند و بی اطلاع بوده اند و رأی آنها بدست دیگران نوشته شده است بگذاریم همان ۱۲ هزار و پانصد نفر با اراده با تشخیص صحیح با نیت واقعی بیایند و رأیشان را در صندوق بریزند بنا بر این من امیدوار هستم با این مقدماتی که فراهم شده و با این در حقیقت علاقه مندی که افکار عامه نسبت باین موضوع دارد چنانکه می بینیم در جراید

رئیس - آقای ساعد - حضور آقایان نمایندگان محترم آقای نجومی را که یکی از لایقترین افراد وزارت پست و تلگراف هستند معرفی میکنم (جمعی از نمایندگان - بچه سستی؟) پست معاونت وزارت پست و تلگراف (بعضی از نمایندگان - لیاقت وزارت راه دارند) البته آقایان میدانند از روزی که جناب آقای آراسته وزارت راه تعیین شده بودند ولی وزارت پست و تلگراف هم زیر نظرشان بود آقای نجومی رسیدگی ب امور میکردند و بعد از این هم خودشان اداره خواهند کرد (مبارک است).

نورالدین امامی - همه بایشان ارادت دارند.

۵ - بقیه مذاکره در لایحه انتخابات
رئیس - عده برای رأی کافی نیست
منصف - بنده اختصار نظامنامه ای دارم
رئیس - بر طبق چه ماده؟
منصف - بر طبق ماده ۹۰
رئیس - ۹۰ راجع باینست که نطق کسی تعریف شده باشد

منصف - بلی آقای معتمد دماوندی بیاناتی فرمودند راجع به کمیسیون که قسمت عده فرمایشان ایشان مربوط به بنده بود چون عده هم کافی نیست خواستم استفاده کنم
رئیس - بعد از رأی بشما اجازه داده میشود رأی گرفته میشود به پیشنهاد کفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد رأی گرفته میشود بورد در شور مواذ آقایانیکه موافقت قیام کنند اگر تصویب نشود لایحه از بسین

میرود (اکثر برخاستند) تصویب شده ام اول مطرح است و نیت نامی که شده بود آقایان در کلیات نام نویسی کرده بودند آقای منصف.

منصف - عرض کنم بنده در اول فرمایشات آقای معتمد دماوندی در جلسه حاضر نبودم به قسمت آخر فرمایشاتشان رسیدم که بعنوان مخالف گزارش کمیسیون اینجا توضیحاتی فرمودند يك حملاتی فرمودند که بنده از طرف خودم و کمیسیون کشور تنظیم کننده این گزارش ناچارم يك توضیحاتی عرض کنم میخواهم نسبت باده پیشنهادی کمیسیون و تبصره های لغتی که مخصوصاً روی کلمه لغتی هم خیلی تکیه کرده بودند يك حملاتی اداء کردند که شایسته همکاری دو نفر نماینده و همکاری صمیمی نیست توضیحاتی عرض کنم (معتمد دماوندی - بنده بجناب عالی که جساتی نکردم اگر بساحت مقدس شما جساتی شده است معذرت میخواهم) این پیشنهادی که موجب این هياهو شده و حضرت تعالی را تحریک کرده که يك بیانات موثر و نمکین اینجا بفرمائید و دوست عزیز آقای مسعودی را و ادار کرده اند که يك مقالات بالا بلندی را در روزنامه شان درج بفرمایند این را آقای کفائی همکار محترم که من تصور میکنم شم دموکراسی شان چه ارتا و چه اکتساباً هم از جناب عالی وهم از آقای مسعودی زیاد تر است این ماده را تنظیم کرده اند و بنده هم امضا کردم و حالا هم تعریف میکنم و معتقدم که کار خوبی هم کردند. عرض کنم که ایشان فرمودند که بر طبق این ماده ۶ خواهند اند طبقه بسواد ها هم در انتخابات شرکت کنند و باز این طبقه بسواد و دهاقین بیچاره را ریس کنند و بالاخره از نادانی و بیسوادی شان استفاده بکنند و خودشان را بکرسی های پارلمانی برسانند این عین عبارتی است که ایشان گفتند و چون امضا کننده این پیشنهاد بنده بودم قسمت عده بیانات جناب عالی بنده مربوط بود (دماوندی - چنین چیزی نیست آقای رئیس بنده باید توضیح بدهم) و اگر بقیه میداشتم که ایشان از روی ایمان و عقیده این فرمایش را فرمودند بیشتر از ایشان گله میکردم طرماً للباب يك چیزی فرموده اند (دماوندی - از روی ایمان بوده آقا) اگر بیان جناب عالی از روی ایمان است آنچه را که بنده هم امضا کرده ام و حالا هم عرض میکنم آنچه از روی ایمان است بنده ادعا میکنم حوزه انتخابیه بنده اگر از همه حوزه های انتخابیه با سواد بیشتر نداشته باشد کمتر ندارد (صحیح است) و بنده از آقای حائری زاده متشکرم که فرمودند کراراً که من توی حمام رقم آنجا دلاکی که کیسه کشی میکردم فارغ التحصیل کلاس ۶ ابتدائی بود بنده افتخار میکنم که نماینده همان با سواد ها هستم و از جناب آقای وزیر کشور استدعا میکنم که اگر موضوع انتخابات با کارت الکترا ل باشد اول از قانئات شروع بفرمایند ولی اصولاً آقا نماینده مجلس باید در بیان عقیده و فکر خودش آزاد باشد اگر انتقادی هم از فکر هدیگر میکنند يك صورت بازا کنی باشد عرض میکنم این مقاله دیشب آقای مسعودی هم بعقیده من قدری از کم لطفی بود ایشان هم نوشته بودند که مخالفین این عمل دو طبقه هستند یکی آن طبقه ای که از توده جاهل استفاده میکنند یکی بیروان حزب توده حالا بنده نمیدانم کدام يك از اینها هستم (بعضی از نمایندگان - هیچکدام) عرض حکم اینطور نیست ممکن است جناب عالی هم

عقیده ای داشته باشید بنده هم همیشه بافکار و نیات جنابعالی احترام گذاشته ام و اگر در یک موضوعی جنابعالی یک فکری پیدا میکنند حساب دیگران را هم بکنید ممکن است آن فکر بر فکر جنابعالی خدای نکرده رجعت پیدا کند موضوعی که مورد توجه کمیسیون کشور شد قربان نه برای این بود که طبقه بی سواد را از رأی محروم بکنند چون آقای معتمد فرمودند که چون طبقه فاضله کشور را از رأی محروم کرده اند آقا صحبت با سواد در کار نبود تمام لایحه دولت را بخوانید کجا صحبت با سواد است مینویسد موقعی که رأی دهنده با طاق انجمن حاضر شد یکی از اوراق مخصوص را بگیرد و اسامی را روی آن بنویسد (معتمد دماوندی - بنویسد یعنی همان باید سواد داشته باشد) ما که نمیخواهیم همدیگر را اغفال کنیم حقیقت را میگوئیم اگر بنای حقیقت گومی است اولاً اجازه بفرمائید قانون انتخابات آخر چیست میگوید اشخاصی که کاندید هستند باید قبلاً خودشان را نامزد بکنند خودشان را معرفی کنند انجمن نظار آنها را معرفی کند و این اعلانات برود در اطاق منجمله بدیوار انجمن اعلان بشود آن کارگر بیسواد هم وقتی قلم بدستش دادند و گفتند آقای مسعودی که آنجا نوشته است این را تقلید کن تصویر کن و از عده ای این کار برمیآید این را طبقه با سواد نیکویند این را طبقه فاضله نیکویند پیشنهاد اولیه ما را بخوانید (فولادوند - عوام فریبی اینمملکت را کشته است) پیشنهاد اولیه ما غیر از این بود بنده آقای کفائی شاهدند پیشنهاد کردم که باستی کسانی که واجد شرایط انتخاب کردن هستند باستی کارت انتخاباتی تحصیل کنند و دولت را مکلف کردم که در صدور کارت انتخاباتی نهایت دقت را بکنند منجمله سواد را در نظر بگیرد و سواد واقعی یعنی خواندن و نوشتن نه نقاشی کردن و تقلید کردن اینها ما مذاکره کردیم و رویش بحث شده است ماهمه میدانیم که چون تهران استمدارش از غالب نقاط امروز زیاد تر است و کارتش هم دسته جمعی است در تهران حتی در دوره ۱۶ این کار انجام بشود و حتی نقاطی را مثل بیرجند که بنده خودم خواهم میکنم که کارت انتخاباتی حاضر بشود و چون آنجا حاضر است در دوره ۱۶ کارت انتخاباتی داشته باشد و نقاطی مثل بلوچستان که دور افتاده است یا مثل لرستان که آقای کشاورز صدر فرمودند که ممکن است مورد سوء استفاده واقع بشود و بطوری دولت کوتاهی کرده که اصلاً فرهنگی در آنجا وجود ندارد ما خواستیم کار بهتر بشود آنوقت اینطور وانمود میکنند که آقایان اعضای کمیسیون جلوی فکر خیرخواهانه اعلیحضرت همایونی را گرفته اند اگر شما پیرو فکر خیرخواهانه اعلیحضرت همایونی هستید بنده هم هستم بنده ادعا میکنم بیش از شما هستم و اعضاء کمیسیون کشور هم همه شان معتقد باین اصل هستند که باستی یا فکر باز و آغوش باز نیات اعلیحضرت را استقبال کرد ما برای اینکه نیت اعلیحضرت را دنیا پسند کرده باشیم یک صورت آبرومندی بهش داده باشیم قانون را باینصورت در آوردم حالا قضاوت بامجلس شورای ملی است میخواهد تصویب بکنند یا نکنند بهر صورت استدعای من از آقای وزیر کشور این

است که انتخابات دوره شانزدهم بیرجند را شروع کنید همین صورت که فقط با سواد ها رأی بدهند برای اینکه در خارج وانمود نشود عوام فریبی نشود که بنده از کسانی بوده ام که خواستام از توده بیسواد و جاهل استفاده کنم .
رئیس - آقای ملک مدنی .
ملک مدنی - آقای معتمد همکار محترم بنده توضیحات بسیار جامع و مفیدی از نقطه نظر بیان عقیده اعضاء کمیسیون که طرفدار کارت انتخاباتی بودند در اینجا دادند بنده هم چون این مطلب شایسته است و دفعه پیش هم عرض کردم بعضی مسائل چون جنبه عمومی دارد وله و علیه پیدا کرده و در جرائد هم اظهار نظر شده است خوب است که یک قدری بیشتر بحث بشود تا مطلب روشن بشود هیچکدام از طرفین هم تعصب ندارند که بخواهیم با تعصب یا بالجاجت در نظریات و افکار خودمان اظهاراتی کرده باشیم بلکه قصدمان بیان حقیقت است من یکی از اشخاصی هستم که به آقای اردلان ادرات دارم و اعتقاد دارم و ایشان را یک وکیل خوب و وکیل طبیعی میدانم و شبهه ای مثل بعضی ها در ایشان ندارم اما باید حقیقت را اینجا گفت تا بالاخره جلوی یک حرفهائی گرفته بشود دقت میکنید آقای اردلان بنده نمیخواهم اینجا توضیحات بدهم همانطوری که آقای معتمد اظهار کردند ما اگر چنانچه کارت انتخاباتی داشتیم برای تأیید و تکمیل این مبنای اساسی و صحیحی است که جنابعالی بآن اشاره فرمودید و اظهار کردید که این مرحله نوبتی است در زندگی اجتماعی مردم ایران و صحیح هم هست این مطلبی که فرمودید برای چه ؟ برای اینکه مشروطیت ایران را عرض کنم وقتی که مجاهدین صدر مشروطیت بدست آوردند مطابق اصول دنیا عمل نشده بود پس از اینکه مشروطیت بدست آمد متعاقب آنهم احوالی بوجود آمده اساس مشروطیت بنیان پیدا میکرد و بقیه داشته باشید بعد از چهل و چند سال که الان ۱۰ دوره است گذشته است ما این گرفتاری را داشته ایم که در هر موقع انتخابات همه نگران بودند که مبدا اشخاصی اعمال نفوذ بکنند ، مبدا دولت مداخله بکنند اینجا صراحتاً عرض میکنم ، مبدا متنفذین و ملاکین در کار مداخله کنند مشروطیت روز اول بتشکیل حزب اقدام کرده و حزب دمکرات و اعتدال بوجود آمد ولی متأسفانه چون مخالف منافع و نظریات اشخاصی بود که اشاره کردم از هر دسته ای چه اشخاص و چه دولت ها نگذاشتند که این درخت مشروطیت نشو و نما کند بطوریکه در دنیا اساس مشروطیت هر مملکتی متکی باحزاب است مجلس شورای ملی هم متکی باحزاب است شما هیچ کجای دنیا را سراغ دارید شما آقایان که جزو تپانک توتول هستید تپ تحصیل کرده هستید دنیای امروزه دیده آید که مجلسی باشد که این مجلس و کلاش منتسب بزحیی نباشد بنده که هر چه تفحص کردم چنین چیزی ندیدم مگر مالکی که خیلی از ما عقب تر باشند آنرا ما بحث نکردیم آن مالکی که زنده و مترقی هستند انتخاباتشان متکی بوجود احزاب است برای چه برای اینکه پایه و اساس مشروطیت ایران مجلس شورای ملی است ، مجلس شورای ملی هم حتماً باید و کلاش متکی باحزاب و یک دستجات فرمه و متشکلی باشد این یک حقیقتی است

متأسفانه همه کار های مایک صورت صحیحی دارد ولی معنی ندارد در اول مشروطیت هم بواسطه سهل انگاری ...
رئیس - آقای ملک مدنی ماده اول میشود در کلیات صحبت کرد .
رئیس - مطابق آئین نامه جدید میشود **ملک مدنی -** چون آقای رئیس فرمودند نظامنامه عوض شده است ، امروز صبح نظامنامه را بنده دادند که مطالعه کنم ولی در نظامنامه سابق ماده اول اجازه میداد که در کلیات صحبت بشود معلوم میشود که حالا این نظامنامه جدیدی که امروز صبح بنده دادند منع کرده است باینجه بنده هم پیروی میکنم از نظامنامه و نظریه آقای رئیس و این جا عرض میکنم که قصد اشخاصی که این کارت انتخاباتی را در کمیسیون کشور پیشنهاد کردند قصدشان این نبود که موضوع با سواد بودن را از بین ببرند قصدشان این بود که تأیید بکنند این موضوع را قصدشان این بود جناب آقای مسعودی جنابعالی که مدیر روزنامه مشهور هستید وکیل مجلس هم هستید مرض بنده هم درست توجه داشته باشید ما میخواهیم اوضاعی را که در این اواخر جریان پیدا کرد که یک نفری بایست الی سی شانسانه اشخاص متوفی مجهول عرض کنم غیر ساکن در شهر تهران نتواند برود رأی بدهد (عباس مسعودی - صحیح است ، فرمایش جنابعالی را قبول میکنم) بنا بر این دقت بفرمائید این موضوع را اگر جنابعالی و آقایانی که طرفدار با سواد هستید تأمین بکنید نظریه ما را ما هم آنوقت با نظر شما موافقت میکنم و مخالفتی با نظر شما نداریم اساساً بنده هم خودم یک کسی هستم که علاوه اینکه حوزه انتخابیه من بطوری که خودتان میدانید که برای من فرقی نمیکند با سواد یا بیسواد باشند و خودتان هم میدانید که بنده خودم در یک حزبی عضویت دارم که حزب رستاخیز است چهارده ماه پیش هم تشکیل شده است ماده دوم برنامه حزب ما میگوید که اشخاص با سواد باید در انتخابات شرکت کنند ولی با سواد که بمعنای واقعی خودش باشد همانطوری که آقای معتمد گفتند نه با سواد که وسیله وآلت اشخاص باشد چون آقای رئیس فرمودند کدر کلیات نمیشود صحبت کرد بنده عرضم را خاتمه میدهم و آنوقت اجازه میخواهم که در ماده ششم عرضم را عرض کنم .
رئیس - آقای دکتر متین دفتری موافقت ؟
دکتر متین دفتری - عرض کنم بنده مخالف هستم اما حالا شنیدم که در کلیات نمیشود صحبت کرد بنا بر این در پیشنهاد هائی که داده ام صحبت خواهم کرد .
عباس مسعودی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم طبق ماده ۹۰ .
رئیس - ماده ۹۰ این است که اگر یک نماینده ای نطق نماینده دیگر را تشریف کند یا نسبت سوئی بدهد اوج حق دارد زرع شبهه بکند به آقا نسبتی دادند ؟
عباس مسعودی - آقای معتمد از بنده هم اسمی بردند .

رئیس - اسم درست ولی نسبت سوئی که ندادند اگر نسبت سوئی بشادادند شما میتوانی صحبت کنید آقای از باب در ماده اول نظری دارید ؟
مهدی از باب - خیر بنده عرضی ندارم .
رئیس - آقای رضوی نسبت بنده اول اجازه خواسته آید ؟
رضوی - بنده موافق هستم .
رئیس - آقای دکتر فلسفی مخالفید ؟
دکتر فلسفی - بنده مخالف هستم ، عرض کنم عرض از این لایحه (وزیر مشاور دکتر طاهری) - لایحه نیست ماده اول مطرح است یک نکته ای را عرض میکنم بعد وارد در ماده اول میشود و این مقدمه اینکه میخواهم بگویم مربوط بنده اول است عرض کنم عرض از این لایحه اینست که انتخابات پایه اش روی یک مبنی و اساسی قرار گیرد که مردم نمایندگانشان را با رضای و رغبت و میل و اختیار انتخاب کنند و اینجا امر دایر بین دو مطلب است یعنی مابایستی قضاوت و تصویب کنیم که مردم از روی اطلاع و وقوف و علم و اعتقاد نماینده خودشان را انتخاب کنند یا اینکه از روی بی علمی و بی اطلاعی و علی العمی این دوشق هست و بعقیده بنده خارج از این دوشق نیست و یکی از این دوشق را ما باید انتخاب کنیم و بعقیده بنده انتخاب بین ظلمت و نور است حالا چون این مطلب مربوط بنده ششم است در آن ماده به موقع عرض خواهم کرد چیزیکه در ماده اول مورد اعتراض بنده است این است که در آخر ماده میگوید اگر در محل انجمن شهر موجود نباشد و یا رئیس انجمن شهر شخصاً داوطلب نمایندگی شده باشد رئیس انجمن سابق بایستی از معارف محل دعوت خواهد شد ، در واقع اینجا بفرماندار اختیار داده میشود که مختار است بین رئیس سابق یا یکی از معارف یعنی اگر فرماندار بخواهد اعمال نفوذ بکند رئیس انجمن سابق را دعوت نمیکند یا یکی از معارف محل را و بنده میخوانم « اگر در محل انجمن شهر موجود نباشد و یا رئیس انجمن شهر شخصاً داوطلب نمایندگی نباشد رئیس انجمن سابق یا یک نفر از معارف محل دعوت خواهند شد » بنده میخواهم این مطلب را عرض کنم اگر در یک مجلسی رئیس انجمن فعلی داوطلب نمایندگی بود آنوقت فرماندار چکار میکند اگر رئیس انجمن سابق را معارض خود دید یکی از معارف محل را بعیل خودش انتخاب میکند باز انتخاب کردن ۳۶ نفر را در دست خودش میگیرد (صحیح است) و بنده از این جهت که باز فرماندار دخالت دارد مخالفم و پیشنهادی هم در این خصوص داده ام (صحیح است)
مخبر (سزوار) - آقای دکتر اگر توجه بفرمائید کمیسیون باینک مطالعه ای مخصوصاً این قسمت را قید کردند از نظر اینکه رئیس انجمن شهر قطعاً هر کسی باشد در هر شهرستانی طرف اعتماد اهالی است و یک آدم نکرده ای در یک شهری نمیتواند رئیس انجمن باشد ، در اینجا گذاشته شده است که رئیس انجمن بایستی از معتمدین محل بنا بر این اشکالی نخواهد داشت برای اینکه اینها هر دو شان طرف اعتماد مردم محل هستند بنا بر این فرقی نخواهد داشت که اگر رئیس انجمن نبود ، رئیس انجمن سابق را دعوت کنند اگر او نبود یکی از معتمدین محل ، منحصر نکردند برای این که اشکالی نداشته

باشد از نظر اغراض شخصی گذاشتند با اختیار او یا رئیس انجمن را انتخاب بکنند یا یکی از معتمدین محل را .
رئیس - آقای وزیر کشور .
وزیر کشور - راجع بمذاکرات آقای دکتر فلسفی نظر دولت و کمیسیون طوری است که آقا فرموده آید و این یک اصلاح عبارتی دارد و منظور این است که رئیس انجمن حتماً باید باشد در کمیسیون و اگر نبود در غیبتش حتماً باید یک نفر باشد . اما راجع بآن کارت انتخاباتی و شرکت با سوادها در انتخابات بنده این جا موظف هستم که از طرف دولت اخطار کنم که نظر دولت همان است که در ضمن لایحه خودش داده است و از مجلس شورای ملی تقاضا میکند که با نظر به دولت موافقت بکنند و برای اولین دفعه ای است که انتخابات در این مملکت اصلاح میشود و انتخابات دوره شانزدهم با این پیشنهادی که دولت کرده با وجه احسن انجام شود و دیگر این صحبتها پیش نیاید و ایرانی بتواند در مقدرات خودش دخالت کند (احسن)
رئیس - آقای رضوی .
ابو الحسن رضوی - اگر چه جناب آقای وزیر کشور و آقای سزوار مخبر در این موضوع جواب آقای دکتر فلسفی را دادند و بنده فقط یک نکته اکتفا میکنم که این در یک موارد خاصی پیش میآید که در یک ناحیه ای یا نداشته باشد یک چنین چیزی یا اودا و طلب شده باشد ولی در اغلب مواقع و تا آنجائی که ممکن است هم رئیس انجمن شهر را وهم آن دونفر دیگر از اعضاء دولت را موظف کرده اند و خیال میکنم جای نگرانی باقی نباشد چون ماده اول مطرح است و بنده خودم عضو کمیسیون کشور هستم بنده یک توضیحی بجناب آقای وزیر کشور میدهم و آن تذکری است که امروز یک نفر از اعضاء دولت بنده داده که باید حضور آقایان عرض کرده باشم و آن در مورد تبصره یک این ماده اول است در این جا میگوید که چنانچه بن فرماندار و رئیس داد گاه و رئیس انجمن شهر در انتخاب کلیه ۳۶ نفر با اتفاق یا با اکثریت توافق نظر حاصل نشد هر یک از افراد کمیسیون ۱۲ نفر از طبقات ششگانه را بنسب انتخاب کنند موضوعی که در قانون انتخابات داریم که ۲۴ نفر از طبقات ششگانه انتخاب شوند و دوازده نفر از معتمدین محل آنوقت از هر طبقه ای از طبقات ششگانه چهار نفر باید در آن کمیسیون ۶ نفری عضویت داشته باشند و مادر اینجا که سه نفر اختیار دادیم که هر یک ۱۲ نفر را انتخاب کنند اگر میشد ۳۶ نفر را هر کدام ۱۲ نفر را انتخاب کنند میسر بود ولی چون باید ۲۴ نفر اینها را از طبقات ششگانه دعوت کرده باشند ۴ نفر را نمیشود به ۳ تقسیم کرد این است که در این قضیه اشکال پیش میآید برای اینکه کدام یک از اینها از کدام طبقه بیشتر و کدام کمتر باید باشد بنا بر این اگر صلاح باشد تذکر میدهم بنده که اصلاً این تبصره یک را حذف کنیم ضرورتی از برای لزوم این تبصره با این اشکالی که درش مقرر است دیده نمیشود ، بالاخره چهار نفر از هر طبقه را بطوری تقسیم بکنید که بتوانند سه نفر هر کدام ۸ نفر را انتخاب کنند که ۲۴ نفرش باین طریق انتخاب شود ۱۲ نفر از معتمدین محل هم علیحده . با این اشکال تصور

میکنم اگر موافقت بفرمائید که تبصره یک حذف بشود زیرا ضرورتی از برای ماده اول این قانون نیست .
رئیس - پیشنهادت مربوط بنده اول قرائت می شود .
پیشنهاد آقای صدر زاده بشرح ذیل قرائت شد
 در تقاطعی که رئیس داد گسرتی یا رئیس انجمن شهر ندارد بجای رئیس انجمن یا دادرس داد گسرتی از معتمدین محل دعوت و تشکیل کمیسیون میشود .
رئیس - آقای صدر زاده .
 در این پیشنهاد که در لایحه دولت شده است منظور این بوده است که دعوت ۳۶ نفر بوسیله ۳ نفر بعمل بیاید که تا از بعضی دسائس مصون باشد حالا ممکن است در بعضی از نقاط انجمن شهر نباشد و یا انجمن شهر باشد داد گاه نباشد این بود که بنده این پیشنهاد را کردم که در هر یک از نقاط که یک کدام از اینها نباشد خواه رئیس داد گاه و خواه رئیس انجمن شهر نباشد بجای آنها از معتمدین محل دعوت شود بنا بر این اگر در یک نقطه رئیس انجمن شهر و رئیس داد گاه وجود نداشته باشد دو نفر از معتمدین محل دعوت میشوند که با فرماندار تشکیل کمیسیون خواهند داد و اگر رئیس داد گاه باشد رئیس انجمن شهر نباشد آنوقت آن کمیسیون تشکیل خواهد شد از فرماندار و رئیس داد گاه و یک نفر از معتمدین محل بجای رئیس انجمن شهر و همینطور در شهری که انجمن شهر نباشد و داد گاه نباشد ، این نظر بنده است که در هر حال این کمیسیونی که تشکیل میشود برای تعیین ۳۶ نفر مرکب از ۳ نفر باشد که این ۳ نفر عبارت باشند از فرماندار و رئیس عالیترین داد گاه و رئیس انجمن شهر و هر کدام از این دونفر که وجود نداشته باشند در این محل از معتمدین محل دعوت بشود .
رئیس - چون کسی بعنوان مخالف اجازه نخواست است رأی گرفته میشود پیشنهاد آقای صدرزاده (شهاب خسروانی - بنده مخالف هستم) بفرمائید .
شهاب خسروانی - بنده تصور میکنم جائی که فرماندار باشد اصلاً غیر ممکن است که داد گاه نداشته باشد یا داد گاه باشد ولی شهرداری نباشد این چه شهرستانی است که داد گاه و شهرداری نداشته باشد بعقیده بنده چنین جائی نیست و موردی ندارد این پیشنهاد .
رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای صدرزاده آقایانی که موافقت بقیام کنند (اکثر برخاستند) مورد توجه واقع شد پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای دکتر فلسفی بشرح ذیل قرائت شد)
 اگر در محل انجمن شهر موجود نباشد یا رئیس انجمن شهر شخصاً داوطلب نمایندگی نباشد از رئیس انجمن شهر سابق و در صورت عدم قبول یک نفر از معارف محل دعوت خواهد شد .
فولادوند - با تصویب پیشنهاد آقای صدرزاده تأمین شده است .
رئیس - آقای دکتر فلسفی .
دکتر فلسفی - بنده منظورم این بود که فرماندار در دعوت از رئیس انجمن سابق شهر دعوت میکند و در صورت عدم قبول از یکی از معارف محل

دعوت کند متعین این است. که معذور نباشد بنظر فرماندار.

مخبر - اجازه بفرمائید فقط اشکالی که دارد يك تذکری است که بنده میخواهم بدهم اينکه نوشته اند در صورت استعفاء ممکن است در محل نباشد اگر دسترسي باو نبود از معارف دعوت شود **دکتر فلسفی** - در درجه اول او باشد **رئيس** - پیشنهاد دیگری قرائت شود (پیشنهاد آقای دکتر متین دفتري بشرح ذیل قرائت شد)

در کليه شهرها و قصبها و دهها ساله تا آخر اردیبهشت و در سال ۱۳۲۸ بلافاصله بعد از تصویب این قانون کمیسیونی مرکب از فرماندار و رئیس عالیترین دادگاه محل و رئیس انجمن شهر معتمدین محل را از طبقات ششگانه مذکور در ماده ۱۴ قانون انتخابات تعیین و اعلام میکند عده ای که کمیسیون انتخاب میکند نباید کمتر از ۵۴ نفر باشد و در شهرهاییکه نفوس آن از پنجاه هزار نفر تجاوز کند عده اقل صد نفر و در شهرهاییکه نفوس آن بیش از صد هزار نفر است اقل دویست نفر خواهند بود

۲- هر موقع که انتخابات مجلس شورای ملی با مجلس سنا اجرا میشود از بین معتمدین محل که برتر است مذکور فوق تعیین شده بحکم قرعه ۱۸ نفر در حضور کمیسیون نام برده در بند الف انتخاب خواهد شد و این ۱۸ نفر بین خود ۹ نفر اصلی و ۹ نفر علی البدل را انتخاب خواهند کرد ۳- در نقاطی که دادگاه دادگستری وجود نداشته باشد رئیس دادگاه شهرستان که نقطه مفروض جزو حوزه آنست و هر جا که انجمن شهر تشکیل نشده باشد یک نفر منتخب از اصناف محل در کمیسیون شرکت خواهد کرد.

رئيس - آقای دکتر متین دفتري.

دکتر متین دفتري - آقایان یقین دارم که تصدیق بفرمائید که صحت انتخابات اگر نگویم صد درصد لاف نود در صدش مربوط است بانجمن (صحيح است) و هر چه ما سعی بکنیم که انجمن از اشخاص بیطرف تشکیل شود که با دو طلبان هیچگونه بند و بستى نداشته باشند آن انتخابات مسلماً ملی تر است (صحيح است) البته من تصدیق میکنم که پیشنهادی که دولت داده بود بهتر از وضعیتی است که در قانون سابق معمول بوده این پیشنهادی که دولت کرده عوض اینکه فرماندار منحصر بتواند معتمدین محل را انتخاب کند حالا دو سه نفر دیگر هم باید شرکت کنند و این کافی نیست بخصوص آنکه موقعی که اینها توافقى نمی توانند بکنند و مجبور هستند که مخلوط چند نفر مال این چند نفر مال آن آنوقت البته اینها ممکن است که خدای نخواست کاملاً بیطرف نباشند و اشخاصی را معرفی کنند که تمایلاتی نسبت با دو طلبان داشته باشند بنده فکر کردم که يك سیستم دیگری اصلاً در نظر بگیریم در عدلیه يك قانونی داریم قانون هیئت منصفه که هر سال در مرکز استیفاي هیئت منصفه آن محل معین میشود کمیسیونی تشکیل میشود در مرکز استیفاف و اشخاصی که واجد شرایط هیئت منصفه برای معاکمه ای که هیئت منصفه لازم دارد تعیین میکنند و آنوقت هر مورد که معاکمه ای پیش آمد که محتاج بدعوت هیئت منصفه میشود از بین آن عده

يك چند نفری را بحکم قرعه تعیین میکنند چه عیب دارد که برای خیلی از موارد که لازم است معتمدین هر محلی معلوم باشند (صحيح است) همین شهر تهران ملاحظه بفرمائید برای کارهای شهری برای کارهایی که مربوط است با امور شهری اشخاصی هستند در محل خودشان معتمد هستند یعنی مورد اطمینان مردم آن محل هستند و این اشخاص کم کم رسیت پیدا خواهند کرد قوانین دیگری هم داریم که اشاره بمعتمدین محل میکنند وجه بهتر است که همانطوری که هیئت منصفه را هر سال محکمه معین و اعلام میکند معتمدین هر شهر را هم قبل از اینکه انتخاباتش شروع بشود معین و اعلام بکنند (وزیر کشور - کى اعلام بکنند) همان کمیسیونی که جناب عالی در لایحه پیشنهاد کردید در اول هر سال معتمدین محل را معین کند اقلاً باید ۵۴ نفر را معین کند برای اینکه سه برابر باشد اگر شهرهایی باشند که ۵۰ هزار نفر بیشتر جمعیت داشته باشند گفتم اقلاً ۱۰۰ نفر و در شهرهایی که بیش از صد هزار نفر باشند شهر تهران اقلاً ۲۰۰ نفر باید تعیین و اعلام شود و بعد اگر محتاج شدند که يك انجمن نظاری برای انتخابات مجلس شورای ملی یا مجلس سنا یا انجمن شهر خواستند يك انجمن از معتمدین محل انتخاب کنند آن ۵۴ نفر باید در حضور همان کمیسیون سه گانه و از بین آنها ۱۸ نفر با قرعه میکشند بیرون این ۱۸ نفر مسلماً بیطرفترین اشخاص خواهند بود و همیشه برای حل هر مشکلی با قرعه میشود از بین آنها انتخاب کرد ۱۸ نفر از آنها با قرعه انتخاب خواهند شد و بین خودشان خواهند گفت که ۹ نفر اصلی و ۹ نفر علی البدل خواهند بود اول این پیشنهاد تصویب نشد آنوقت راجع ب ماده اول گزارش کمیسیون بنده يك پیشنهاد دیگری دارم که بعد

ابوالقاسم امینی - راجع با انتخابات هیئت منصفه این موضوع تا کتون عملی نشده است.

مخبر - بنظر بنده با این پیشنهاداتی که میشود آنوقت محرز میکنیم با اینکه دولت که هر وقت میخواهد يك اصلاحاتی در قوانین بکند مخصوصاً در قانون انتخابات که سالهای سال بود چنین اصلاحی را لازم داشت موادی را که دولت میآورد دچار اینقدر پیشنهاد میشود که بنظر بنده عملی نیست زیرا که آقای دکتر متین دفتري توجه بفرمائید که با این طرز انتخابی که ایشان پیشنهاد کردند شاید بهتر بشود کنترل در وضعیت انتخابات را ولی بنظر بنده این از عمل بدور است (دکتر متین دفتري - گمان میکنم همه پیشنهادهای من اینطور است) همانطوری که بفرمائید هیئت منصفه تابعال عملی نشده است یکی از جریانی است که در دادگستری عملی نشده است برای اینکه نه هیئت منصفه میآید و نه محکمه ای است که با حضور هیئت منصفه ای شروع شود که تمام شود (دکتر متین دفتري - قیاس مع الفارق است) ولی نتیجه این میشود که وضع این مواد اصلاحی را منقلب میکند ما باید ماده اصلاحی را طوری اصلاح کرده باشیم که از آن اصلاح يك نتیجه ای گرفته شود و اگر آن قانون سابق را هم از بین ببریم بنظر بنده بهتر است که پیشنهاد خودشان را اصلاح کنند و اگر ممکن میشود يك مذاکره خصوصی بکنند که راه حلی پیدا بشود این پیشنهاد عملاً این قانون را لغو میکند.

رئيس - قسمت دوم که نوشته اند مجلس شورای ملی و مجلس سنا مجلس سنا را حذف میکنم چون این قانون مربوط با انتخابات مجلس شورای ملی است **دکتر متین دفتري** - طبقات ششگانه را هم بنده اصلاح میکنم بطبقات مختلفه.

رئيس - همان شش طبقه تشخیص شده است، آقای حاذقی مخالفید؟

حاذقی - بنده موافقم.

ضیاء ابراهیمی - بنده مخالفم.

رئيس - بفرمائید.

ضیاء ابراهیمی - بنده میخواهم عرض کنم که اگر آن اشخاصی را که میبایستی معتمدین محل را انتخاب کنند خوب باشند همه چیز خودش خوب میشود و الا با این ترتیبات هیچ چیز اصلاح نمیشود

جناب آقای دکتر متین دفتري بیشتر در تهران زندگی کرده اند وضعیت ولایات کمتر در دستشان هست این خودش مبداء يك اختلافی میشود (صحيح است) ما بقدر کافی اختلاف داریم و این مبداء يك اولویتی میشود که جماعتی هم بیایند و در صدد باشند که معتمد محل باشند و این قباله ای میشود خواهش میکنم که پیشنهادشان را مسترد بفرمائید چون من تجربه دارم این یکی از موجبات ازدیاد اختلاف در ولایات است.

فولادوند - این پیشنهادات خیلی قابل دقت است آقایان توجه بفرمائید.

(پیشنهاد آقای دکتر متین دفتري بشرح زیر قرائت شد) بجای تبصره ۳ - در نقاطی که دادگاه دادگستری وجود نداشته باشد رئیس دادگاه شهرستان که نقطه مفروض جزو حوزه آنست و هر جا که انجمن شهر تشکیل شده باشد یک نفر منتخب از بین نمایندگان اصناف محل در کمیسیون شرکت خواهد کرد.

رئيس - آقای دکتر متین دفتري.

یکی از معتمدین محل یکی از اهالی شهر تهران را انتخاب میکنند (دکتر طب - رئیس انجمن سابق را دعوت میکنند) رئیس انجمن سابق شاید مرده باشد این دلیل نمیشود آقای رئیس انجمن مثل همه مردم میماند باید يك کسی را انتخاب کرد که مورد اعتماد و احترام مردم است این است که بنده پیشنهاد کردم و خواسته ام که معتمد محل را معرفی کرده باشم که معتمد محل کسی است که از طرف نمایندگان اصناف يك شهری انتخاب میشود و میگوید من معتمد محل هستم ولی این طور که این جا نوشته شده معتمد محل را بنظر فرماندار گذاشته اند.

رئيس - آقای سزاوار.

مخبر - بنده متأسفم باز عرض کنم نسبت باین پیشنهاد جناب آقای دکتر که این هم از عمل دور است برای این که ملاحظه بفرمائید که بنده نزدیک آقای دکتر ظاهری نشسته بودم که صحبت شد فاصله بین جیرفت و کرمان ۵۰ فرسخ است اگر بنا بشود که در جیرفت رئیس دادگاه نباشد باید از کرمان بیاید کارهای دادگاهی که مظل میشود مردم را هم سرگردان میکند و از کرمان میآید بجیرفت بنظر بنده این عملی نیست و ما اگر از روی عدالت و انصاف قدم بفرمائیم برویم بهتر است زیرا تابعال یعنی آن هم وضع به همین طور است تا قبل از این که این قانون تصویب بشود خود فرماندار و بخشدارها مطلق العنان هر کسی را که میخواهند انتخاب میکردند حالا ما آمدیم اصلاح کردیم که رئیس دادگاه و رئیس انجمن شهر و درجائی که آنها نیستند رئیس انجمن سابق شهر یا یکی از معتمدین محل باشند حالا این را در جریان عمل و آزمایش ببینیم که چه جور نتیجه میگیریم و بنظر بنده اگر با این پیشنهاد موافقت بشود در موقع عدل فوق العاده دچار زحمت و اشکال خواهیم شد و عملی نیست.

رئيس - آقای دکتر معظمی مخالفید؟ بفرمائید **دکتر معظمی** - قبل از مخالفت راجع بقانون انتخابات یک مسئله کلی را میخواهم عرض کنم بنده معتمد که تنها قانون، انتخابات را اصلاح نمیکند نایک ملتی خودش غیرت نداشته باشد که از حقوق حق خودش دفاع کند قانون به چه وجه اصلاح نمیکند (امیر تیمور - احسن است) (مکی - آنوقت بهش میگویند ماجراجو است) (حاذقی - تأثیر دارد) تأثیر دارد وقتی که خود ملت باید خودش در حقوق حق خودش نظارت داشته باشد با همین قانونی که شما میگویند معیوب است اگر مردم غیرت داشته باشند که صندوق هایشان را حفظ کنند و رعایت کنند کاملاً و کلاً طبیعی انتخاب میشوند و الا تنها قانون هیچ کاری را اصلاح نمیکند اما این پیشنهاد آقای دکتر بعقیده بنده علاوه بر آنکه آن عیب اساسی هست يك عیب دیگر اضافه میکند آن عیب چیست؟ ملاحظه بفرمائید نوشته شده است رئیس دادگاه، رئیس دادگاه مردی است که در خود محل آشنا بوده و معارف آن محل را میشناسد مثلاً در گلپایگان، گلپایگان دادگاه بخش دارد، اهالی گلپایگان و خوانسار هر چه درخواست کردند که آنجا در شهرستان کنند بنده هیچ اقدام نکردم چرا برای اینکه نتیجه این میشود که رئیس دادگاه از آنکه که هیچ مردم را نمیشناسد میآید در کار مردم دخالت میکند (صحيح است) بنا بر این خواستم از آقای دکتر متین دفتري خواهش کنم که پیشنهادشان

را مسترد بفرمائید.

رئيس - رأی گرفته میشود پیشنهاد آقای دکتر متین دفتري آقایانی که موافقت قیام کنند (چند نفری برخاستند) مورد توجه واقع نشد. پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای رضوی بشرح زیر قرائت شد) در صورتیکه برای دعوت ۳۶ نفر مذکور فوق بین فرماندار و رئیس عالیترین دادگاه و رئیس انجمن شهر توافق نظر حاصل نگردد فرماندار موظف است در مدتیکه بیش از ۲۴ ساعت نباشد رؤسای ادارات و فرهنگ را برای شرکت در کمیسیون دعوت نماید و با مشورت از آنها ۳۶ نفر مندرج در ماده ۱۴ قانون انتخابات را با اکثریت آراء تعیین کنند اگر رئیس داری و رئیس فرهنگ در محل نباشند دو نفر از رؤساء ادارات موجود در محل را معرفی خواهند نمود.

رئيس - آقای رضوی بفرمائید.

ابوالحسن رضوی - بنده قبلاً توضیح عرض کردم که اجراء این تبصره عملی نیست باین صورتی که الان در تبصره يك نوشته شده زیرا که طبیعتاً باین عده کمیسیون اولیه باید ۳۶ نفر را باین صورتی که هست انتخاب کنند که ۱۲ نفر از معتمدین محل و ۲۴ نفر هم از طبقات ششگانه یعنی از هر طبقه ای چهار نفر آنوقت در موردیکه اینها توافق نظر داشتند که البته اشکالی ندارد و میآیند ۳۶ نفر را باین صورت انتخاب کنند و اگر بنا شود اختلاف نظری پیدا کند این تبصره راه حل را طوری تعیین کرده که هر يك از افراد این کمیسیون سه نفری بشوند ۱۲ نفر از این ۳۶ نفر بطور کلی از معتمدین محل دعوت نمایند و تقسیمب آسان است ولی از هر طبقه اگر بخواهند دعوت کنند سه نفر بطور میتوانند چهار نفر را تقسیم کنند ما بین خودشان بطوریکه هر نفر متساویاً بتواند از این طبقات دعوت کند مثلاً باید ۴ نفر از علماء و ۴ نفر از اعیان را دعوت کنند این ۴ نفر را باید جوری انتخاب کنند که هر نفری يك تلاش را معرفی کند ۴ نفر را يك تلاش راجه جور معرفی بکنند رئیس دادگاه عرض کردم عملی نیست پس برای راه حل این موضوع بنده پیشنهاد کردم که رئیس فرهنگ و رئیس دارائی را اضافه کنند باین کمیسیون و در آنجا با اکثریت آراء بتوان انتخاب کرد بعد حالا حساب میکنم که چون رئیس دارائی ممکن است حب و بغضی در محل داشته باشد از این جهت بنده تصور میکنم اصلاح بکنم پیشنهاد را باینکه رئیس فرهنگ و یک نفر دیگر از معتمدین محل باشد با اینصورت پیشنهاد را اصلاح میکنم.

رئيس - آقای وزیر کشور.

دکتر اقبال - (وزیر کشور) عرض کنم ایرادیکه آقای رضوی گرفتند بنظر بنده هم وارد است برای اینکه ۴ نفر را نمیشود سه نفر انتخاب کنند ولی با این پیشنهاد که رئیس فرهنگ و رئیس دارائی را گذاشته اند بنده مخالفم (متممده و اوندی - صحيح است) (فولادوند - اگر صحيح است چرا برای پیشنهاد آقای دکتر متین دفتري رأی ندادید) برای اینکه رئیس دارائی دارای حب و بغض است و راجع بفرهنگ هم چون بنده معتمد که باید سیاست در فرهنگ نباشد و فرهنگ از سیاست برکنار باشد موافق نیستم اگر آقایان موافقت بفرمائید که دو نفر معتمد دیگر اضافه شود موافقم (صحيح است).

رضوی شیرازی - بنده هم قبول میکنم

پیشنهاد با اینصورت اصلاح شود.

رئيس - آقای دکتر فلسفی مخالفید؟ بفرمائید.

دکتر فلسفی - عرض کنم که با حذف آن تبصره هم ۳۶ نفر را سه نفر انتخاب میکند البته یک عده ای مورد موافقت این سه نفر هستند بکنده ایکه مورد اختلاف این سه نفر هستند نظراً اکثریت کمیسیون متبع است یعنی نسبت بکسانی که مورد اختلافند باید رأی گرفت نظر اکثریت متبع است اینک اشکالی ندارد تبصره هم مورد نداشت بعقیده بنده نسبت باشخاص مورد اختلاف نظر اکثریت کمیسیون متبع است.

رئيس - آقای مخبر.

مخبر - این توضیحاتیکه داده میشود ممکن است بعد ایجاد مشکل بکنند زیرا منظور این نیست چون جریان انتخابات باید خیلی سریع باشد ممکن است که بگویند نسبت بيك عده ای موافقت کرده اند نسبت بيك عده ای موافقت نکرده اند بيك عده ای را که موافقت کرده اند دعوت کنند نسبت با آنها که توافق نشده این ایجاد اختلاف و مشکل میکنند برای جریان انتخابات و درست نیست آقای رضوی هم که پیشنهاد کردند منظورشان اینست که اگر رئیس دادگستری و رئیس انجمن شهر و فرماندار با توافق با اکثریت موافقت در تمام ۳۶ نفر نداشتند و توافق در تمام ۳۶ نفر نشد فرماندار دو نفر از معتمدین محل را دعوت میکند آنوقت باز هم با اکثریت یا با توافق ۳۶ نفر را تعیین میکند.

دکتر فلسفی - این صحيح نیست اساس انتخابات را بهم میزنید.

رئيس - رأی گرفته میشود پیشنهاد آقای رضوی آقایانیکه موافقت قیام کنند (عده ای برخاستند).

نورالدین امامی - اجازه بفرمائید با اصلاحیکه شد بخوانند بعد رأی بگیرند.

رئيس - نمیشود دیگر اعلام رأی شد و تصویب نشد.

رضوی شیرازی - تقاضا کردند که قرائت شود.

رئيس - کی تقاضا کرد؟ وقتی که من گفتم رأی بگیریم که نمیشود تقاضا کرد پیشنهاد دیگر قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای دکتر عبده بشرح زیر قرائت شد) در نقاطیکه دارای انجمن شهرداری یا اطاق تجارت است ۶ نفر از طرف انجمن شهرداری و ۶ نفر از طرف اطاق تجارت برای تشکیل کمیسیون ۳۶ نفر مذکور در فوق انتخاب خواهند شد **رئيس** - آقای دکتر عبده.

دکتر عبده - عرض میکنم اشکال اساسی کار انتخابات روی انتخاب این ۳۶ نفر است اگر ما میتوانستیم کاری بکنیم که این ۳۶ نفر بطور ثابت تعیین شوند و در موقع انتخابات تعیین نشوند منظور تأمین میشد و من خیال میکنم که پیشنهاد آقای دکتر متین دفتري کرد شد این حسن زادداشت و تا اندازه ای بیطرفی انتخاب ۳۶ نفر را تأمین میکرد (دولت شاهی - پس چرا رأی ندادید؟) بنده رأی نام عرض کنم که من خیال میکنم اگر ما نتوانیم تمام ۳۶ نفر را بطور ثابت تعیین بکنیم اگر بعضیش را لااقل بطور ثابت از طرف مقام دیگری غیر از فرماندار و رئیس دادگاه تعیین کنیم باز کم کم کرده ایم

بانتخاب بیطرفانه این ۳۶ نفر در خیلی از شهرستانها هم انجمن شهر است و هم اطاق تجارت (دکتر فلسفی - در خیلی جاها نیست) البته در بعضی جاها هست در بعضی جاها هم نیست گذشته از آن دستجات ششگانه که با هم هستند؟ تجار هم هستند. پیشنهاد بنده اینست که بجای اینکه ۶ نفر از تجار را خود این سه نفر انتخاب بکنند اطاق تجارت انتخاب بکنند (موسوی - اطاق تجارت در همه جا نیست) برای اینکه اطاق تجارت يك مقام رسمی است و صلاحیت دارد برای انتخاب نمایندگان خودش باین ترتیب ۶ نفر از آن عده که باید از طرف فرماندار انتخاب شوند از طرف اطاق بازرگانی انتخاب خواهند شد یعنی مقام صلاحیتدار برای تعیین این ۶ نفر و در خیلی از جاها انجمن شهر هست بنده پیشنهاد کردم بجای اینکه ۶ نفر از این عده که عبارت از معتمدین محلی هستند از طرف فرماندار و رئیس دادگاه انتخاب شوند از طرف خود انجمن شهر انتخاب شوند تصدیق بفرمائید حکومت دمکراسی عبارت از اینست که حتی الامکان تعیین نمایندگان که دارای اختیاراتی هستند بدست مردم انجام شود و این را بدست خود مردم بدیم وقتی ما آمدیم تعیین نمایندگان تجار و معتمدین محلی را در نقاطی که انجمن شهر و اطاق بازرگانی هست بدست مردم دادیم چکار کرده ایم اختیار کار را بدست خود مردم داده ایم و کمک کرده ایم بانتخاب بیطرفانه لاقط قسمتی از این ۳۶ نفر یعنی ۱۲ نفر و من خیال میکنم که این پیشنهاد منطقی است آقایان استدعا میکنم که اگر چه خسته هستید وقت بکنید در عرض من و با دقت به پیشنهاد بنده رأی بدهید.

رئیس - آقای امامی خوئی.

امامی خوئی - اولاً آقای دکتر عبده پیشنهاد فرموده اند در جاهائی که اطاق تجارت هست و یا انجمن شهر هست در اکثر نقاط ایران اطاق تجارت یا انجمن شهر نیست (صحیح است) و بعلاوه اگر ما اطاق تجارت را بمعنی حقیقیش قائل باشیم که انتخاب کنیم و کار کند اطاق تجارت بقدری کار دارد که معمولاً اعضای اطاق تجارت وقت کافی ندارند که بکار خودشان برسند و اینها ممکن است هم از اعضای انجمن شهر و هم از بازرگانان دعوت شوند و اینها نمایندگانشان در انجمن نظار و انتخابات خواهند بود دیگر محتاج نیست که ما معین بکنیم آنجا اینکه اطاق بازرگانی هست اینکار را بکنند آنجا که نیست و چکار بکنند؟ قانون باید برای تمام نقاط مملکت یکسان نوشته شده شود و نباشد که یکی را اطاق بازرگانی انتخاب بکنند و یکی را دیگری اینست که بنده تقاضا میکنم پیشنهادشان را پس بگیرند که شاید برای بگیرند و این قانون را بگذرانیم **دکتر عبده -** پس نیگیرم

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر عبده آقایان اینکه موافقت قیام کنند (عدهای برخاستند) مورد توجه واقع نشد پیشنهاد دیگر قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

اگر هر يك از دو نفر مذکور در فوق رئیس دادگستری یا رئیس انجمن شهر یا قائم مقام آنها بعد از دعوت فرماندار ظرف مدت ۲۴ ساعت اقدام قانونی خود را در دعوت انجمن بوسیله فرماندار بعمل

نیاورد فرماندار عه لازم را که شخص مستنکف بایستی دعوت کند دعوت خواهند نمود - فولادوند
رئیس - آقای فولادوند
فولادوند - بنده این پیشنهاد را از این جهت کردم اگر هر يك از دو نفر مذکور در فوق رئیس دادگستری یا رئیس انجمن یا قائم مقام آنها بعد از دعوت فرماندار ظرف ۲۴ ساعت اقدام قانونی خود را در دعوت بوسیله فرماندار بعمل نیاورد فرماندار عه لازم را شخص مستنکف بایستی دعوت کند دعوت خواهند نمود مثلاً در حوزه فلان کاندید هائی هستند که رقابت شدید بین آنها هست یکی از کاندید ها با رئیس انجمن شهر رفیق است یکی با رئیس دادگستری سرورس دارد یکی با فرماندار آنکه می بیند که در اقلیت میماند بجای اینکه دعوت بکنند چون یکطرف میشود ۲۴ نفر و یکطرف میشود ۱۲ نفر، رفیق خودش میگوید تو دعوت نکن و استنکاف کن این است که بنده پیشنهاد کردم که اگر آن مستنکف استنکاف کرد فرماندار آن شهر ظرف ۲۴ ساعت خودش عه لازم را باید دعوت بکند اگر هم موافق نیست پس میگیرم (دکتر معظمی - پیشنهاد بکنید که اگر حاضر نشد از شغلش مستعفی میشود) حاضر شده است ولی حاضر نیست ۱۲ نفر را دعوت کند **آزاد -** آنوقت ممکن است تباخی بکنند با فرماندار (زنک رئیس)

رئیس - آقای دکتر فلسفی

دکتر فلسفی - یکی از موادی که آزادی انتخابات را تأمین میکند بقیده بنده همین ماده است که باید وقت بیشتری در آن کرد و این پیشنهاد را که دولت داده برای اینکه اختیارات فرماندار کم شود و اعمال نفوذ هم کم شود بعلاوه این اشکال پیش نیاید برای آنکه فرماندار هست، رئیس دادگاه هست، رئیس انجمن شهر هم هست اگر نبود رئیس انجمن شهر سابق اگر نبود یکی از معاريف محل دیگر معاريف محل که هست بنا بر این دیگر مشکلی وجود ندارد و آنقدر اشخاص هستند که یکی بعد از دیگری را بشود دعوت کرد بنده با این پیشنهاد آقای فولادوند در باب اینکه اختیارات فرماندار زیاد بشود مخالفم (صحیح است)

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای فولادوند آقایان که موافقت قیام کنند (چند نفری برخاستند) مورد توجه نشد دیگر پیشنهادی نیست رأی گرفته میشود بماده اول با اصلاحاتی که بعمل آمده آقایانی که با ماده اول با اصلاحاتی که بعمل آمده موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده دوم مطرح است قرائت میشود.

(ماده دوم بشرح زیر قرائت شد)

ماده دوم - در هر حوزه انتخابیه فرماندار یا بخشدار باید قبل از تشکیل انجمن نظارت مرکزی بوسیله روزنامه و یا اعلان اعلام دارد که از تاریخ نشر آگهی در ظرف ده روز هر کس داوطلب نمایندگی باشد مکلف است داوطلبی خود را کتباً بفرماندار یا بخشدار تسلیم نماید. با اعلام کتبی داوطلب باید رسید مبلغ دوازده هزار ریال که داوطلب باید در صندوق دارائی و یا ثبت اسناد و یا پست و تلگراف محل و دیه گذارد ضمیمه شود. هر داوطلبی که انتخاب کرد و یا انتخاب نشده ولی لاقط هشت در صد کلیه آراء را داشته باشد و دیه او مسترد و دیه سایرین بنفع

شهرداری مرکز حوزه انتخابیه ضبط خواهد شد. اگر کسی در بیش از يك حوزه داوطلب نمایندگی شود باید در هر يك از حوزهها مقررات این ماده را رعایت نماید آراء کسانی که قبالاً طبق این ماده داوطلبی خود را برای نمایندگی کتباً اطلاع نداده و یا وجه و دیه را نسیره باشد کان لم یکن خواهد بود مگر اینکه در باره او طبق تبصره يك مین ماده رفتار شده باشد. پس از انقضای مدت مذکوره در فوق فرماندار یا بخشدار مکلف است اسامی داوطلبانی را که طبق این ماده رفتار کرده اند برای اطلاع عامه در تمام حوزه انتخابیه اعلام نماید.

رئیس - آقای دکتر عبده

دکتر عبده - بنده موافقم.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده موافقم.

رئیس - مخالفی ندارد پیشنهادات مربوط باین ماده قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری بشرح ذیل قرائت شد) بجای ماده دوم - هیچک از اعضای اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخابات و انجمنهای فرعی و شعب نمیتوانند از اشخاصی باشند که داوطلب نمایندگی در حوزه انتخابیه باشند یا با داوطلب قریب نسبی یا سببی تا درجه سوم داشته باشند (همه هم نمایندگان) (زنک رئیس)

رئیس - اجازه بدهید آقایان که پیشنهاد خوانده شود مجدداً قرائت میشود.

بجای ماده دوم - هیچک از اعضای اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخابات و انجمنهای فرعی و شعب نمیتوانند از اشخاصی باشند که داوطلب نمایندگی در حوزه انتخابیه باشند یا با داوطلب قریب نسبی یا سببی تا درجه سوم یا با داوطلب در يك حزب باشند.

حاذقی - این پیشنهاد خیلی آب بر میدارد.

رئیس - آقای دکتر متین دفتری

دکتر متین دفتری - بنده این پیشنهاداتی را که کرده ام همه بهم مربوط است و بنده هیچ بر نمیخورم گرای بدهند که این پیشنهادات رد شود چون میدانم که افکار عمومی مجلس با این پیشنهاد بنده موافق نیست ولی پس هم نیگیرم ولو اینکه يك نفر رأی بدهد فقط برای ثبت در تاریخ مجلس این پیشنهادات را میدهم برای اینکه همانطوریکه عرض کردم متأسفانه در ماده اول پیشنهاد بنده رأی ندادید اساس انتخابات روی انجمن است (صحیح است) چه فرق میکند که يك کس خودش در انجمن نباشد و برادرش باشد چه فرق میکند بلکه برادر حیايش خیلی کمتر خواهد بود که بعضی کارهای بیرویه را بکنند (صحیح است)

شهاب حسروانی - پس بفرمائید قوم و خوشهائش هم رأی ندهند (همه هم نمایندگان).

رئیس - اینطور که طرز حرف زدن در مجلس نیست آقایان در میان صحبت ناطق همهمه نفرمائید بفرمائید آقای دکتر.

دکتر متین دفتری - اگر آقایان موافقت بکنند درجه سوم را درجه دوم میکنم بنده حاضر هستم (فولادوند تغییر درجه چهارم بفرمائید) در پیشنهاد بنده يك جمله ای دارد که با هم در يك حزب نباشند این را بنده تقاضا میکنم که در موقع رأی تجزیه بفرمائید یعنی اول بمسئله قریب رأی بگیرند بنده

خودم معتقدم که حزب اساسی هنوز در این مملکت وجود ندارد (امامی اهری - حزب عدالت هست) و اینکه حزب در ایران تشکیل نشده دولت نمیتواند که حزب تشکیل شود منظورم این دولت نیست همه دولتها تا وقتی که دست مردم برای انتخاب شدن در مجلس شورایی پیش وزیر کشور دراز باشد نه پیش این وزیر کشور پیش همه وزرای کشور حزب در این کشور درست نخواهد شد و تشکیل حزب میسر نمیشود.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - آقای دکتر متین دفتری حضرت تعالی

که یکی از شخصیتهای مطلع و تحصیل کرده هستید و وزیر عدلیه و نخست وزیر بودید چنین پیشنهادی را نباید بفرمائید مطلب آن بود که آقای دکتر معظمی فرمودند و بنده همانموقع یادداشت کردم که بگویم اگر ملتی زنده و بیدار شد حقش را حفظ میکند، حق گرفتاری است نه دادنی این را بدانید. اینهمه قانون ماداریم که اغلب را خودتان آورده اید و یکیش اجرا نمیشود، اگر اجرا میشد آنوقت ما میتوانستیم با انتخابات اعتقاد پیدا بکنیم که درست و با کمال آزادی جریان پیدا میکند و این در موقعی است که ملت ایران بیدار باشد، زنده باشد و حقش را مطالبه کند بنده بیشتر از این نمیخواهم عرض بکنم این قانون و این جریانها کوچکترین تأثیری ندارد مگر این که مردم حق خودشان را بگیرند مگر همین دو سال یا چهار سال پیش نبود که در همین شهر تهران ناظر يك جریانها و يك اوضاع و احوالی بودند و خود جنابعالی هم ناظر بودید مگر تهرانی بیسواد است صدی پنجاه که باسواد در تهران هست همانطور که آقای دکتر معظمی اظهار فرمودند و بعلاوه این از منطق دور است چون حضرتعالی اهل منطق و استدلال هستند و همیشه با منطق ورزن و دلیل صحبت میکنید اگر يك کسی در يك مجلس کس و کاری داشته باشد قوم و خویش داشته باشد آن شخص معلوم میشود و کيل طبیعی آنجا است یا يك کسی که هیچ اورانشاسده (صحیح است) دلیل هم دارد، در قانون اساسی قید شده که باید معروفیت محلی داشته باشد، ۶ ماه ساکن آنجا باشد اینها همه دلایلی است که و کيل باید در محل کسب و کار و اقوامی داشته باشد که بتواند انتخاب شود.

کشاوری - راجع به حزب رستاخیز و سوسیالیست هم بفرمائید.

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری آقایانی که موافقت قیام کنند (چند نفری برخاستند) مورد توجه نشد پیشنهاد دیگری قرائت شود.

(پیشنهاد آقای مشایخی بشرح ذیل قرائت شد) هیچک از اشخاص مذکور در ماده يك نمیتوانند عضو اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخاب بشوند.

رئیس - آقای مشایخی

پیشنهاد بنده اینست که هیچکس از اشخاص مذکور در ماده يك سابق بصورت اصلی یا علی البدل انجمن انتخاب نشوند اصولاً این قانون انتخابات برای جلوگیری از اعمال نفوذ و مداخله از طرف دولت در درجه اول است و به همین جهت است که حق انتخاب ۳۶ نفر که در سابق با يك نفر بوده است حالا يك کمیسیون سه نفری محول شده است یعنی

بانجمنی مرکب از فرماندار و رئیس دادگاه و رئیس انجمن شهر، مطابق ماده ۱۴ قانون انتخابات آن ۳۶ نفر بین خود ۹ نفر از اعضای اصلی و علی البدل را از بین خود یا از خارج انتخاب کنند بدیهی است که جلسه این ۳۶ نفر که تشکیل میشود نمیتواند قانوناً رئیس عدلیه یا بخشدار را دعوت کند اما این حق مطابق قانون سابق است که میتواند رئیس انجمن شهر را دعوت کند یعنی آن کسی که رئیس انجمن شد یعنی در مرتبه دوم محق خواهد بود که انتخابات بشود ولی این بنظر بنده از نقطه نظر جلوگیری از اعمال نفوذ باید مورد توجه واقع شود مضافاً اینکه در این قانون پیش بینی شده است که اگر هر کدام از این سه نفر از انتخاب خودداری کرد دو نفر دیگر حق انتخاب ۱۲ نفر را خواهند داشت پس يك رئیس انجمن شهری را که خودش انتخاب کرده گذاشته اند و اگر مایل باشد خودش جزو اعضاء اصلی و علی البدل باشد ۱۲ رأی خواهد داشت ما که علاقتند هستیم باینکه در تمام مملکت مخصوصاً در نقاط کوچک انتخابات از هر گونه مداخله بر کنار باشد و از هر عملی برخلاف اصول آزادی جلوگیری شود بهمان دلیل که آن دو نفر دیگر نمیتوانند جزو ۳۶ نفر باشند بهمان دلیل هم رئیس انجمن شهر هم خودش نباید جزو این ۳۶ نفر انتخاب شود تبصره ۲ میگوید اگر کاندید باشد نمیتواند انتخاب شود من میگویم رئیس انجمن شهر اعم از اینکه کاندید باشد یا نباشد چون خودش انتخاب کننده ۳۶ نفر است با لاقط انتخاب کننده ۱۲ نفر است بنا بر این نباید بوسیله آن ۳۶ نفر دوم مرتبه انتخاب بشود بطوریکه در ماده اول تصویب شده ممکن است رئیس انجمن شهر داوطلب نمایندگی نباشد و عملاً هم انتخاب شود در اینصورت منظور ماده ۲ تأمین نشده است.

رئیس - آقای سزاوار

سزاوار (مخبر) - البته در اطراف این قانون زیاد بحث شده و این مطلب تکرار شد که جریان انتخابات را تنها نوشتن قانون درست نمیکند و اصلاح نمیشود من هم خودم معتقد باین مطلب هستم و البته هر کسی که هر چه را در جریان انتخابات دیده باشد یا پیش آمد کرده باشد یا باشکال برخورد کرده باشد این را یادداشت کرده و امروز پیشنهاد میکند بنده نمیتوانم قبول بکنم در يك شهرستانی در هر شهرستانی رئیس انجمن طرف اعتماد اهالی است یعنی کسی میتواند رئیس انجمن شهر باشد که معتمد آن شهرستان باشد والا يك خارجی که نمیتواند در يك شهرستان دیگری هم برای انجمن شهر انتخاب شود و هم رئیس انجمن باشد حتی این هم طرف اعتماد اهالی است و هم يك شخصیت برجسته دارد و ما که داریم اینجا بحث میکنیم باو از ۳۶ نفر که دعوت بکنند از نظر بصیرتش نسبت باحوال آن ۳۶ نفر آنوقت از نظر حسن جریان انتخابات اجازه ندهیم که خود آن شخص عضو انجمن انتخابات بشود این برخلاف عدل و عدالت است و از نظر رعایت بیطرفی صحیح نیست (مشایخی - عکس این است) و بهتر این است که این را مسترد بفرمائید و بودن آن رئیس انجمن شهر در انجمن نظارت انتخابات حتماً بمصلحت شهر است.

رئیس - آقای وزیر کشور

وزیر کشور - پیشنهاد آقای مشایخی با تبصره ۲ ماده اول که بصوب مجلس شورای ملی رسیده است مغایرت دارد.

پیشنهاد میکنم جمله ذیل با آخر ماده اضافه شود اعم از اینکه شخصاً داوطلب شده باشد یا اهالی محل یا افراد دیگری او را داوطلب قرار داده باشند **فولادوند -** ماده دوم هیچک از اعضای اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخابات و انجمنهای فرعی و شعب نمیتواند از بین اشخاصی باشد شرد که داوطلب نمایندگی در حوزه انتخابیه باشد پیشنهاد آقای عامری میگوید اگر دیگران هم داوطلب کرده باشند نمیتوانند.

رئیس - آقای عامری

رئیس - مینویسد اضافه شود بآن ماده نه اینکه کسر شود.

وزیر کشور - عرض میکنم که مغایرت دارد با تبصره ۲ ماده اول.

رئیس - صحیح است با تبصره ۲ ماده اول مغایرت دارد و آن تصویب شده است.

مشایخی - آقای رئیس مغایرت ندارد.

رئیس - خوب حالا رأی میگیریم آقایانیکه با پیشنهاد آقای مشایخی موافقت قیام کنند (جمعی برخاستند) مورد توجه نشد پیشنهاد دیگر قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای جواد عامری بشرح زیر قرائت گردید)

پیشنهاد میکنم جمله ذیل با آخر ماده اضافه شود اعم از اینکه شخصاً داوطلب شده باشد یا اهالی محل یا افراد دیگری او را داوطلب قرار داده باشند **فولادوند -** ماده دوم هیچک از اعضای اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخابات و انجمنهای فرعی و شعب نمیتواند از بین اشخاصی باشد شرد که داوطلب نمایندگی در حوزه انتخابیه باشد پیشنهاد آقای عامری میگوید اگر دیگران هم داوطلب کرده باشند نمیتوانند.

رئیس - آقای عامری

عامری - عرض کنم توضیح زیادی ندارد اگر آقایان ملاحظه فرموده باشند داوطلبان دونوع هستند یکی اینکه خودش کاندید باشد دیگر اینکه دیگران او را کاندید کرده باشند برای اینکه در آتیه سوء تعبیری نکند و بدست فرماندار یا بخشدار نیفتد و برای اینکه اختلافی پیش نیاید نوشته ایم با اینکه خودش داوطلب باشد یا بوسیله مردم داوطلب گردیده باشد مشمول این ماده نخواهد شد بنده برای اینکه این اشکال پیش نیاید گفتم اعم از اینکه خودش کاندید باشد یا او را کاندید کرده باشد.

رئیس - مخالفی نیست رأی میگیریم پیشنهاد آقای عامری آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) مورد توجه شد، پیشنهاد دیگری در ماده دوم نیست بخود ماده رأی گرفته میشود با الحاق این قسمت بماده دوم آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده سوم قرائت می شود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده سوم - در هر حوزه انتخابیه فرماندار یا بخشدار باید قبل از تشکیل انجمن نظارت مرکزی بوسیله روزنامه و یا اعلان اعلام دارد که از تاریخ نشر آگهی در ظرف ده روز هر کس داوطلب نمایندگی میباشد مکلف است داوطلبی خود را کتباً بفرماندار یا بخشدار تسلیم نماید با اعلام کتبی داوطلب باید رسید مبلغ دوازده هزار ریال که داوطلب باید در صندوق دارائی و یا ثبت اسناد و یا پست و تلگراف محل و دیه گذارد ضمیمه شود.

هر داوطلبی که انتخاب گردد و با انتخاب نشده ولی لاقط هشت در صد کلیه آراء را داشته باشد و دیه او مسترد و دیه سایرین بنفع شهرداری مرکز حوزه انتخابیه ضبط خواهد شد اگر کسی در بیش از يك حوزه داوطلب نمایندگی شود باید در هر يك از حوزهها مقررات این ماده را رعایت نماید.

آراء کسانی که قیلاً طبق این ماده داوطلبی خود را برای نمایندگی کتباً اطلاع نداده و یا وجه و دیه

را نسپرده باشد کان لم یکن خواهد بود مگر آنکه در باره او طبق تبصره ۱ همین ماده رفتار شده باشد پس از انقضای مدت مذکور در فوق فرماندار یا بخشدار مکلف است اسامی داوطلبانی را که طبق این ماده رفتار کرده ابد برای اطلاع عامه در تمام حوزه انتخابیه اعلام نماید

تبصره ۱ - اعلام کتبی داوطلبی و تودیع وجه ممکن است از طرف اشخاص غیر از شخص داوطلب بعمل آید .

تبصره ۲ - متصدی صندوق دارائی و ثبت اسناد و پست و تلگراف هر محل مکلفند در صورتیکه ودیعه داوطلبی بآنها داده شود دریافت نموده و رسید کتبی در دو نسخه بدهند فرماندار یا بخشدار نیز مکلفند رسید نامه داوطلب را در دو نسخه و در همان روز تسلیم نمایند مأمورینی که از انجام وظایف مذکور در این ماده امتناع نمایند به پنج سال انفصال از خدمات دولتی محکوم میشوند .

رئیس - آقای ارباب موافقید ؟

مهدی ارباب - مخالفم .

رئیس - بفرمائید .

مهدی ارباب - نظر باینکه تغلف از انجام شرایط در این ماده موجب محکومیتهای شدیدی است قسمت اول این ماده بنظر بنده عملی نیست چون خیلی از نقاط است که وسایلی برای نشر آگهی نیست مضافاً باینکه مدت ۱۰ روز خیلی زیاد بنظر میرسد که قبل از مدت ۱۰ روز بوسیله روزنامه یا وسایلی که ذکر شده اطلاع بدهند بکسانیکه داوطلب هستند تا بآن شرایط آن مبلغ را تودیع نمایند البته یک نقاطی هست که وسیله این کار نیست اعلان انتخابات میشود و در تمام مملکت همه مستحضر میشوند که چه موقع انتخابات شروع میشود قبلاً کسانیکه داوطلب هستند متوجه و مراقب هستند که بدانند کی شروع میشود بنا بر این با قسمت اول این ماده بنده مخالفم و تمنی میکنم که آقای وزیر کشور توجه بفرمایند که اصلاً برای اطلاع ۱۰ روز قبل انتشار پیدا بکنند در جراید در محل ، در خیلی از محلهها وسیله انتشار ندارند اعلان انتخابات که بدیواری چسباند آنها را هم بضمیمه او ضمن اعلان آگهی بدهند دیگر علیحده یک همچو نشریه ای را مجبور نباشند البته عملی نیست این را تقاضای اصلاحش را دارم .

رئیس - آقای مخبر .

مخبر - عرض کنم بنده نفهمیدم اشکال و اعتراض آقای ارباب بکجای این ماده وارد است . برای اینکه این ماده یکی از موادی بود که با کمال حسن نیت تنظیم شد برای اینکه بگویند که فرماندار اعلان بکنند و اطلاع بدهد اینرا برای او تکلیف کردند که یک اعلانی مثل اعلان انتخابات در همه جا الصاق بکنند (ارباب - اگر مثل اعلان انتخابات است مائمی ندارد) بلی مثل اعلان انتخابات است .

مجلس ارباب - پس بنظر بنده اشکالی ندارد بعضی از نه ایند گمان - پس گرفتند .

رئیس - مذاکره در ماده است پیشنهادی نبود که پس بگیرند آقای حائری زاده .

حائری زاده - این ماده سوم یک محاسنی دارد یک معایبی دارد در ممالکی که حزب باشد دستجاتی

باشد خوبست ولی در مملکت ما که دولت برای انحلال احزاب هی تصمیم میگردد و قانون میآورد بمجلس که هر حزبی را من مخالف تشخیص دادم منحل میکنم پس نمیکندار دستگاہ دولت موجود یا دولتهای بعد یا

رئیس - آقای حائری زاده مخالفید ؟

حائری زاده - بلی .

رئیس - پس بفرمائید بنشینید باید یک موافق صحبت کند آقای صدرزاده بفرمائید .

صدرزاده - بنده تصور میکنم ماده سوم این قانون یکی از بهترین موادی است که حسن جریان انتخابات را تأمین میکند و علاوه بر صراحت هم میکند ملاحظه بفرمائید غالباً دیده شده در انتخابات یک اشخاصی هستند که آنقدر شایستگی و برآزندگی برای انتخاب شدن ندارند که حتی مثلاً خودشانرا بتوانند معرفی کنند و بعد که مثل بمب گل از صندوق بیرون میآیند و وسیله انتخاباتی پیدا میکنند خودشان را معرفی میکنند این ماده بهترین وسیله است برای اشخاصیکه دارای صلاحیت و شایستگی و معروفیت محلی هستند این جرأت و جسارت را دارند که بتوانند خودشانرا معرفی کنند و نیز اشخاصیکه یک نقطه ضعیفی در زندگیشان باشد نمیتوانند بیابند خودشان را معرفی کنند (صحیح است) این ماده سوم برای حسن جریان انتخابات بسیار خوبست و اگر یک اشخاصی هم باشند که محلی نباشند مورد انتقاد مردم واقع میشوند و این پیشنهاد هم سابقاً در اصلاح قوانین انتخاباتی در دوره ۱۴ بوسیله آقای دکتر مصدق و دیگران هم شده است (احسن)

رئیس - آقای حائری زاده .

حائری زاده - این اصل معرفی نمودن کاندید و دادن ودیعه در بعضی از ممالک مورد اجرا و عمل در آمده است و از جهاتی دارای منافی است که از تشتت و تفرق جلوگیری میکند ولی در ممالکی که حزب وجود ندارد و دستگاہ هیئت حاکمه هم حزب را مخالف خودش میداند اگر یک حزبی باشد که آلت اجرا و مقاصدش باشد این خوب است و عیبی ندارد ولی اگر یک حزبی انتقاد بکنند از کار مملکت این را مخالف خودش تشخیص میدهد قانون هم آورده

است بمجلس اجازه بگیرد که هر وقت خواست حزبی را منحل کند و اموالش را ضبط کند اگر در یک همچو مملکتی ما خواسته باشیم دایره کاندید را محدود و محصور کنیم عرض کنم که هر کس را که دولت خواست از صندوق بیرون میآورد (وزیر مشاور - چرا ؟) حالا عرض میکنم چرا وقتیکه حسنعلی جعفری را بخواهد یک محلی تحمیل کنند همانرا انتخاب میکنند ، در موقعی که انتخابات در یک روز جریان دارد مانمی ندارد که این هم قاطی آنهای دیگر بیرون بیاید غلط انداز یک نفری بیرون بیاید ولی اگر حالا اصل کاندید دادن و پول دادن و مقدمات دیگری وجود آید حزبی هم وجود ندارد طرفداران عبدالقدیر آزاد ماجراجو شدند و گرفتند و حبشان کردند خوب قهراً رقیبش مسلماً میشود ، اینطور سلب آزادی انتخابات میکنند در مملکتی که حزب نیست اگر حزب بود وضعیت خوب بود در مملکتی که قانون میآورند بمجلس که هر حزبی را هر دسته ایرا که دولت مخالف تشخیص میدهد منحل کند و در او را ببندد و اموالش را ضبط کند و بفروشد و حبشان بکنند در یک چنین مملکتی ممکن نیست حزب تشکیل شود بفرانی که مطیع و مجری فکر دولت و کمک دولت باشند غیر از چنین افرادی دیگران نمیتوانند دور هم جمع شوند ولی در یک چنین مملکتی نگویند که آزادی انتخابات است اگر خواستید که طریق کاندید شدن و ودیعه دادن را اجرا کنید باید آزاد باشند ممکن است بین ۱۲۰ نفر دو تا هم غلطی انتخاب بشوند و قادر نبوده است که جلوگیری بکنند این عرض بنده بود و عرض دیگری هم ندارم .

۶ - موقع جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - عده زیادی از آقایان اجازه خواسته اند در ماده سوم صحبت کنند ولی وقت گذشته است جلسه را ختم میکنیم چون پیشنهادات زیادی رسیده جلسه آینده روز یکشنبه خواهد بود ساعت ۹ صبح دستور قانون انتخابات .

(جلسه یکریع بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضاحکمت

شماره ۶۷۷ در روز و دستور جلسه آینده ۲۸/۳/۲۱

نظر باده ۹۳ آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی حسب دستور ریاست محترم مجلس شورای ملی روز وساعت تشکیل جلسه آینده و دستور آن برای درج در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ذیلاً باستحضار میرسد ، روز تشکیل جلسه - یکشنبه ۲۲ خرداد ماه ۱۳۲۸ ساعت تشکیل جلسه - سه ساعت قبل از ظهر

دستور جلسه آینده :

- ۱ - بقیه شور در گزارش مربوط باصلاح قانون انتخابات مجلس شورای ملی
- ۲ - گزارش راجع بآموزش و پرورش اجباری و مجانی
- ۳ - گزارش راجع باصلاح قانون دانشگاه
- ۴ - گزارش راجع بمعاقبت ماشینهای کشاورزی از عوارض گمرکی
- ۵ - گزارش راجع به مالیاتهای مستقیم
- ۶ - بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور
- ۷ - گزارش راجع به تعویض املاک
- ۸ - انتخاب دونفر کسری اعضاء دیوان محاسبات

اداره دفتر مجلس شورای ملی